

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyezer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyilatár-sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Vasárnap, április 12.

Mai számunk főbb közleményei:

Vesszereik: Arad jövőjéről.
A helyzet megoldása.
Egyről-másról. Irta: Lux Terka.
A horlogyaszatári adó eltörlése.
Az aradi román lap sajtópóréi.
Az új templom.
Órízlet alá vett táncosnő.
**Országos szaktekintélyek a villamos-táran-
lat szerkesztéséről.**
Mi történt Kézdivásárhelyen?
Jövendölés 1903-ra.
Kritika a kritikusekről.
Részlelet a Horvátországban.
Huavét.
A hazavitt szerető.
Csarnok: Mese a boldogságról. Irta: Kaleczky
Viola.

Arad jövőjéről.

Arad, április 11.

Buckle „A civilizáció története” című nagy művében fejtegeti, hogy tulajdonkép nem az az ország mondható gazdagnak, melynek pazar földjei és termékei vannak, oly földjei, melyekben minden terem a mit a szem kíván, hanem az az ország és az a nemzet gazdag, melynek lakosága értelmes, szorgalmas és szívós. Mit ér az, ha van vagyon, de hiányzik az értelmiség, ami megtudja becsülni a vagyon értékét?

Ha Bucklenek igaza van, úgy bizony mi koldus nép vagyunk. Ha Buckle nem téved, úgy Arad Magyarország legszegényebb városai közé tartozik, mert nem tudja mi je van, mit ér ha tudja is, és nem képes azt megbecsülni.

De vajjon nem lehetne-e úgy intézni a dolgot, hogy a kecske is jól lakjék, a káposzta is megmaradjon, hogy Buckle igazsága mellett, a mi anyagi érdekünk ne szoruljon háttérbe?

Arad sz. kir. városnak meg van az a monopoliuma, hogy a magyar városok között ő dicsekedhetik a *legdrágább vízzel*, a *legrosszabb helyi közlekedéssel* és a *legdrágább világítással*. Más városok azon vannak, hogy e három fontos tényezőt birtokukba vegyék, a mi szegény városunk pedig azon töri a fejét, hogy jövedelmeinek szaporítására milyen új adókat kellene teremteni. Es mialatt szegény fejét töri, nem veszi észre, hogy Tartuffek járnak körülötte, kik koncesszió hosszabbításokat hizelegnek ki. Városunk bölcs vezetői még nem tettek annyi emberismeretre szert, hogy tudnák azt, miszerint nem szabad oly embereknek hinni, kik minden nyilatkozatuknál szívükre teszik kezüket.

Pedig Buckle szerint ezen koncessziókban és kizárólagosságban rejlik jövő gazdagságunk. *A víznek, a világításnak és a helyi közlekedésnek a város keszebe kell kerülnie, és ott is kell maradnia.* Így van ez a civilizált külföldön, a hol a városok megtudják becsülni azt, a mi jövedelmük van és nem csak az adót nézik vagyonnak.

De már a magyar városok is okulnak a német és egyéb külföldi példákra. Elég a közelfekvő Temesvárra utalnunk. *Ott van a legolcsóbb világítás és a város részére a legnagyobb jövedelem.* Azt azonban meg kell hagyni, hogy ott nem ugornak be, sem

koncesszió-hosszabbításokba, sem a kizárólagosság kinyújtásába.

Se baj, fogjuk fel a dolgot, annak filozofikus oldaláról. Vigasztalódjunk azzal, hogy többnyire a veszteség világosít fel bennünket a dolgok értékéről.

Drágábban fogunk ugyan hozzájutni a város tulajdonába és kezelésébe kerülendő vízhez és világításhoz, *de hozzá kell jutnunk.* Es a mi a városi közlekedést illeti, azért jól megfizettünk már mostanáig is és fizetünk még egy jó darabig. Es ha a hatóság erélyesen lép fel a közuti vaspályával szemben és ezentul erélyesen követeli, hogy adja meg a közönségnek a mi a közönségé: akkor már néhány év múlva abban a helyzetben leszünk, hogy a közuti vaspályát némi áldozattal megvált-hassuk.

A mi a *vízvezeték megváltását* illeti: itt nem csak egy finánciális kérdés előtt állunk, hanem *egy nagy erkölcsi kötelesség* előtt is. A víz oly méregdrága, hogy nem merünk vele locsoltatni. *Az utcák öntözése immár luxuscikké vált. Nem szegény embernek való ez a drága víz; úgy sem tudja megfizetni.* Tudják-e felsőbb helyen, hogy ez egy veszedelmes problémának a csirája? *A jó és egészséges ivóvízhez joga van mindenkinek, nem csak a ki megfizeti.*

Hogy ezt a kérdést rendbehozhassuk, a *vízvezeték megváltása szükséges.* De egyébként megvagyunk győződve, hogy ez a vállalat, illetve annak beváltása pénzügyileg is kifizeti magát. Önként értetődik, hogy a *mesterségesen felemelt részvénytöke*

A hétről.

A villamos beszéd.

— Arany János nyomán. —

Állj elő, vén Fényes: vágj kemény haptákat,
Köszönts illendően a törvényhatóságot;
Esküdjél a *Ganzra*, esküdjél a *Trösstre*,
A mivel csak téged szent érzés köt össze,
Hiuság gyanánt essen a nem igaz szó rád,
Ne égethess soha egy negyed watt órát;
Pár száz Volta áram hagyjon téged helyben,
Részted ne lehessen soha közműhelyben,
Ha nem igazat szólsz: lelked váltig üzze
Zenepárbaj zaja, szalmagvárának büze,
Villamos póznáid vihar leseperje, —
Fényes Dezső, úgy szólj, úgy felelj meg erre!

Hét nyár mult azóta, hét tavasz, meg hét tél,
Valamikor nekünk valamit ígértél,
Ajándéknak szántad, csel-csalogatoul,
Ez kell a magyarnak; ígérettül bódul;
Ki se mondtad még tán, — gyorsan, a hogy
tudtad,
Szörnyen eltitkoltad, véka alá dugtad.

Ne is tudjon erről a városnak népe,
Valakinek kérni ne jusson eszébe;
Hogy ha kérdik, senki rá ne feleljen meg:
A *refakciák* hogy minő lán teremnek.

Hét nyár mult azóta, s tavasz ugyanannyi,
A titok örökké nem birt az maradni;
Hahogy letagadnád, cáfold adatokkal,
Refakcia minket megillet-e joggal?
Hivjad segítségül *Virághot* s az *Edvit*,
Éleszd mindeniknek bizonygató kedvit,
Száz csapágygyal *Korbuly* József is segítsen:
Van-e refakcia, s ha van, hát mért nincsen?

Előáll a Fényes; meggörnyed a háta,
Élő kérdőjelnek nézi, a ki látja.
Igazat beszélek, megfogadom, szentül;
Figyeljen a szómca, a ki idebent ül.
Refakcia nem volt, s nincsen, ám de — lesz tán;
Sohasem volt eddig, mindig csak lesz eztán.
A refakcia a jövő muzsikája,
Dőreség is váltig halgatni reája.
Mert ha az írásban benn áll szórul-szóra,
Jussot ad rá ennyi, meg ennyi watt-óra
Ilyet nincsen, a ki méltán követeljen
Mást jelent az írás a — *villamos nyelven.*

A villamos szónak más a nyitja, éle,
Ez a villamos nyelv oly volapük-féle.
— Egyszer egy az kettő, kétszer kettő három,
Alma érik télen, esik a hó nyáron;
Csillagoknak ezre ragyog minden délben
Manlicher golyóbis van a kapanyéiben.
Tizza Pista gróf, *Széllt* agyon-obstruálja,
Jó, hogy még *Barabás* vet féket reája;
Közgyűlésen *Steiner* sohase mer szólni,
Tukorai Loránt a magyar *Zakkóni*,
Pécsi kadétok a tanárt majd megnyúzzák,
Hogy a *Gotterhaltét* nekik mért nem huzzák:
Ez és egy néhány más ilyen axióma,
Egészséges fülnek, ha furcsán is szólna,
Ha van is benn, minek igazsága kétes:
Az a magyarázat: *villamos beszéd* ez!

Töri fejét rajta város ifja-vénje
Hogy e balladának mi lesz a point-je
Drámai megoldás a jövőre hárul
Nem folytatom dalom a refakciáról.
Soraimat pedig végül ezzel zárom:
Egyszer egy az kettő, kétszer kettő három,
Hahogy szerződést kötsz, néha, hébe-hóba,
Ki *villamosul* szól, ne állj azzal szóba.

Forgács.

által nem hagyjuk majd magunkat félrevesztetni.

A villamvilágítási vállalatot még hosszú ideig nem válthatjuk meg, de majd elérkezik annak is az ideje. Ha néhány év múlva a kizárólagosság ideje lejár, majd olcsóbban adja ez a társulat is. Addig felnyílik sok embernek a szeme és meggyőződik, hogy mit ér a közműhely, a melynek érdekében a szabók, cipészek és asztalosok egy gazda-építész vezetése alatt olyannyira ekszponálták magukat. Majd ha üres lesz az a lokalitás, mely arra van hivatva, hogy az „iparosokat az éhhaláltól megmentse“, akkor tisztán fog állani még Arad város képviselője előtt is, hogy az a kétszáz ezer korona szubvenció, mely a Hitelbank zsebébe vándorolt, Arad város eddig tiszta lapját terheli. És akkor majd tisztában leszünk a hamis profétákkal is, kik itt hizelegnek, ott terrorizálnak, úgy mint azt a cél megkívánja és a kik ma a villamossági refakciákat teszik nevetségessé, mint a hogy tegnap és azelőtt is a villamossági társulat szekerét tölték a városi érdekek rovására.

De térjünk vissza a szóban levő megváltásokra. Erre nézve egy rendszeres pénzügyi programot kell kidolgozni, mely lehetséges lesz, mihelyt a kérdéses szerződések ismertekké válnak. Mert valahára nyilvánosság elé kerülnek majd ezek a „titkos dossier“-k, a melyek alján a refakciák nyugosznak.

Számításokat fogunk tenni, mibe kerülnek a megváltások és mily jövedelmezőségek állanak azokkal szemben. Kutatni fogjuk, mennyi ideig kell ezekkel a beváltásokkal várni, hogy a városnak jövedelme legyen belőlük és hogy ajánlatos-e egy nagyobb kölcsönrel a beváltásokat fedezni.

De mindenekelőtt fontos, hogy ezen beváltások szükségessége a köztudatba menjen át. Szükséges, hogy a törvényhatósági bizottság tagjai e kérdésekkel foglalkozzanak, mialatt és miközben azok megérnek. Szükséges, hogy erkölcsi felelősségüknek tudatában legyenek, s hogy annak idején a pressziót és hízlegést, valamint a szavazatkoldulást minden módját visszautasítsák. Városi képviselők, tudnotok

kell, hogy itt ezekben a kérdésekben nem ennek, vagy annak a vállalat igazgatójának tesztek szívességet, hanem a város érdekét áruljátok el! Nem a hibák megbánásában, hanem azok elkerülésében kell a helyes irányt keresni.

Reméljük, hogy a város tanácsa a villamossági refakciák árán is tanult valamit. Most már be fogja látni, hogy ugyan sok az a mit tud, de az sem kevés, amit nem tud. Ugy hisszük elég udvariasan fejeztük ki magunkat. Ajánljuk a tekintetes tanácsnak, hogy tanulmányozza a szerződésekkel együtt a beváltások módzatait. Főleg pedig készítsen egy idevágó alapos tanulmányozásokon nyugvó programot. Mert a tapasztalatok szerint soha sem megyünk oly messzire, mint a mikor nem tudjuk, hogy hová megyünk. Ezt pedig rendszerint sohasem tudjuk, hogy azokra a hamis jósokra hallgatunk, kik — mint mondtuk — minden nyilatkozatuknál szívükre teszik a kezüket.

„On n'est trahi que par ses amis.“
Magyarán mondva: isten óvjon meg a jó barátainktól.

A helyzet megoldása.

(Jóslás és kombináció.)

— A „Jóvendő“ husvétli számából. —

Arad, április 11.

Felállítom a horoszkopot és megakarom jövedőlni azt, amire eddig száz politikus kimondta, hogy nem lehet tudni: a mai politikai helyzet megoldását. Százfelől hallottuk eddig, hogy nemcsak hogy azt nem lehet tudni, mi lesz, de még azt se, hogy mi lehet. Egyáltalán semmit se lehet tudni, mert a mai helyzet olyan, hogy nincs is megoldása. Igen komoly emberek állították ezt egészen komoly ábrázattal, hasonlatosan anhoz a *Fliegende*-beli professzorhoz, aki egy halálos betegségről szólván, megmagyaráta a hallgatóinak, hogy e baj ellen csak két orvosság van s azok nem érnek semmit.

Hát ez nincsen így. Még olyan politikai helyzet nem volt, amelynek megoldása ne lett volna, mert hogy ilyen helyzet lehessen, ehhez az kellene, hogy valami után egyszerre csak következzen a semmi. Ez pedig képtelenség. A

mostani helyzet után is minden bizonnyal lesz valami s hogy az ember ezt a valamit megjövendőlje, evégből csak elő kell vennie azt a két magikus lámpát, amivel a jövendőmondók akkoriban is dolgoztak, midőn a jóslás még politikai faktor volt. E két laterna magica: a tapasztalat és a logika. Ezzel a kettővel próbálom megvilágítani a tényeket s ha sikerül elkerülnöm, hogy pártszemponatok, személyi tekintetek és célszerűségi törekvések meg ne zavarják a horoszkopot, a kétszerkettő bizonyosságával meg kell kapnom az eredményt, vagyis: a választ arra a kérdésre, hogy mi lehet és mi lesz.

Megtörténhetik a kormány lemondása. Tudjuk, hogy Széll Kálmán nem ragaszkodik az uralomhoz s akármelyik percben menni kész. Az a kérdés, ér-e ez valamit? Az ellenzék nem akarja, hogy menjen, ezt már kijelentette. És ebben benne foglalítatik az is, hogy aki utána jön, jobb helyzetre nem számíthatna, sőt alighanem rosszabbra. Rosszabbra különösen azért, mert aki ebben a pillanatban pályázik helyette a kormányra, annak kormányképességet csak az adhat, hogy vállalkozik arra, amire ő nem vállalkozott, ez pedig lehet vagy az obstrukció erőszakos megtörése, vagy a nemzeti követelmények megadása. Ha az előbbire vállalkozik, önvédelmi harcra kényszeríti az ellenzékot s a bonyodalmakat megsokszorozza. Ami pedig az utóbbit illeti, koncessziókat csak a korona tehet s ha a korona tenni akar koncessziókat, akkor Széll Kálmán is rendet tud csinálni. Aból pedig, ha a korona más általtöbb koncessziót volna hajlandó tenni, mint amennyit Széllnek engedélyezett, némi joggal következtetnék, hogy ez a más vissza próbálja majd venni a balkezével, amit a jobbal adott s újra csak ott volnánk, hogy a kormányváltozás fokozná a zavart, ahelyett, hogy kisebbitené.

Megtörténhetik tehát, hogy a korona nemzeti engedményeket tesz. Mint látható, itt már az egyik relativ lehetetlenségben keressük a lehetőség módzatait. A kérdés az, ajánlat-e a korona akkora koncessziókat, a mekkorákkal az ellenzék indokolhatná a leszerelést, más szóval: megér-e a koronának a katonai javaslatok azonnali megvalósulása annyit, amennyibe kerülne? A felelet ez: kevés engedményre volna kilátás, de elég engedmény — akárcsak egy része annak, amire az ellenzéknek szüksége

A mulató Páris.

Írta: Varjassy Lajos dr.

A haldokló ember, mielőtt örök bucsut venne az élettől, még egyszer elfelejti betegségének kínzó gyötrelmeit, lelkét még egyszer ellenállhatatlan hővvel ragadja meg a vágy, hogy az életet a maga egész pompájában élvezhesse. Halálverejtékét örömköny csillogása, kétségbeesett sóhaját pedig ajkának reményteljes rebegése váltja fel.

E haldokló ember hű képe a farsang utolsó napjainak. A dorbézolásba már belefáradt, élvezetekben kimerült farsangi herceg, mielőtt fájdalmas bucsut venne a báltermek parfümös illatától, az általa rendezett titkos légyottok mystikus csendjétől, az álarcosok vig kacajától és a farsangi tündérek bátorító szempillantásaitól, gazdagságának káprázatos fényével teszi feledhetetlenné az utolsó napot, a mi-caremet.

A szegény, kérelhetlenül száműzésre ítélt farsangi hercegnék élvővár ajkait mégis talán az a bucsucsök égési legforróbbban, melyet legkedvesebb barátjának, legkacérabb, legszeretetreméltóbb maitressének bánat és vigasztalás gyanánt szótlanul elhaladó pajtásukra e színes papirdarabkákat, később pedig a felnőttek veszik át a szerepet, még pedig oly hővvel és odaadással, mintha legalább is a nagy nemzeti álomnak, a revanche-nak kérdése forogna szóban.

Ekkor már mondhatatlanul élénk kezdenek válni a tágas boulevardok. A sokszínű kis confetti-virágok szűnnek nélkül rekednek hol arera, hol ruhára, beforakodnak a férfiak cillin-

risnak különösen két része az, amely e napon szokatlanul ünnepi köntöst ölt. Az egyik: a Les grands boulevards, mint minden nevezetesebb esemény legméltóbb színhelye; a másik: a Boulevard Saint Michel, mint a tanuló ifjúság bájos otthonának, a Quartier Latin-nek ősmert korzója.

Már reggel 7 órakor rekedt trombiták süketítő zaja és ósdibbnál ósdibb melódiák egymást tulharsagó zürzavara kényszeríti felnyitásra az ünnepnapokon sokáig aludni szerető párisiak fáradt szempilláit. Egy csodálatos egyveleg ez, mely felélelénkíti emlékezetünkben a zárda falai közt daloló Mamzelle Nitouche-t és a Les Cloches de Corneville bájos jeleneteit.

A zene mindenkit az utcára csal, úgy, hogy 10 óra tájban már beláthatatlan embertömeg lepi el az említett városrészeket. Az igazi mulatság azonban csak déjeuner után kezdődik. Ekkor veszi kezdetét a nagy confetticsata. Bámulatos, hogy mily vad szenvedélylyé, mily elkéseredett küzdelemmé szokott fejlődni ez ártatlan játék. Eleinte csak kis leányok szórják néhány mellettük elhaladó pajtásukra e színes papirdarabkákat, később pedig a felnőttek veszik át a szerepet, még pedig oly hővvel és odaadással, mintha legalább is a nagy nemzeti álomnak, a revanche-nak kérdése forogna szóban.

Ekkor már mondhatatlanul élénk kezdenek válni a tágas boulevardok. A sokszínű kis confetti-virágok szűnnek nélkül rekednek hol arera, hol ruhára, beforakodnak a férfiak cillin-

derel alá is, sőt nem riadnak vissza a hölgyekkel szemben némi megengedhető indiszkréciónál sem. A sok beszédű pedig már berekedt charlatanok egyre kínálják értéktelen árucikkeiket, a pajkos kis gamin-ek végigszáguldják az utcákat, lesve minden alkalomra, hogy valami csínyet követhessenek el. És valóban, a gondtalanul szórakozók minduntalan egy-egy eltévedt kis kezet találnak confetti-csomagokban.

De messziről megharsannak a trombiták, a mulatók zaja elnémul, kezdődik a cavalcade. Nagy kocsik vezetnek a tarka tömeget, melynek tagjai vagy nemzeti costumében, vagy pedig álarcos-báli toilette-ben ének és zeneszó kíséretében büszkén haladnak előre. E diadalkocsik legszebb díszait természetesen a farsang királynői, ünnepi köntösbe bujtatott kis grisetek képezik. Fájdalom, dicsőségük rövid életű. Ma még ők Páris bálványai; kalapot emel és térdet hajt előttük az egész ifjúság, holnap pedig már a diadalt hirdető harsonákat a varrógép egyhangú zugása váltja fel, azt a kis kezet pedig, mely ma fejedelmi nagylelkűséggel szórja a legszebb virágokat, holnap valami szerény sárgarépgyücske fogja ékesíteni.

Maguk a kocsik igen mulatságos látványt nyújtanak. Van pl. köztük egy nagy automobil, mely elé két óriási omnibuszlovat fogtak be, avval a felirattal: La dernière invention. A kocsikon pedig különböző grouppek szemléltetők. Hordók körül részeg emberek, kiknek egyike nagy fehértáblát tart kezében, melynek betűi büszkén hirdetik minden jelenle-

volna — alig várható. Nincs kizárva, hogy ez a megoldás *de facto* is bekövetkezhesse, ám nem ennek van a legtöbb kilátása.

Megtörténhetik, hogy a javaslatokat visszavonják. Ennek az eshetőségnek mindenekelőtt több a rációja, mint ama relativ lehetetlenségnek, hogy az ujoncemelés tárgyalását felfüggeszessék. Mert ez utóbbi csak elodázza a mai bonyodalmakat, míg a visszavonulás *tabula rasa*-t csinál, egyelőre. De ahhoz, hogy e súlyos lépés megtörténjen, az szükséges, hogy a kormány a koronát felvilágosítsa, mondván:

— Felség, itt egy félregombolt mellénnyel van dolgunk, amely helyre nem gombolódik, ha száz esztendeig ráncigáljuk is. Mindenekelőtt vissza kell gombolkoznunk, aztán kezdetünk elől. Az ujoncemelés nem tavalyról ezidénre vált feltétlenül szükségessé, hanem már a múlt évben oly szükséges volt, mint jelenleg. Ahogy akkor segítettünk magunkon, úgy kell segítenünk még egy esztendeig; erre valók a póttartalékosok. Mos csak legyen meg az egyszerű ujonctörvény, ez indemnit, a költségvetés és a sok sürgősség. Akkor hozzáfoghatunk a gombolkozáshoz helyesebb módon... Egyebet pedig nem lehet tenni.

Es ezt befogják látni. Meglehet ugyan, hogy ez a színigazság, amint az már lenni szokott, a kormánynak a bársonyszékébe kerül. Hanem az is bizonyos, hogy az ujoncemelésből törvény lesz, ha nem most, hát később. Nemcsak azért, mert már Ausztriában törvény lett belőle s ezt visszacsinálni nem lehet, de főként azért, mert az ujoncemelésre tényleg szükség van s azt alaposabban ellenezni maga az ellenzék sem tudja.

A horoskop szerint tehát ez fog történni: A katonai javaslatokat, ha csak az ellenzék minimális engedményekkel be nem éri, még e hónapban visszavonják. Rögtön megszavazzák az indemnit, majd törvény lesz mindenképp, a minnek gyorsan törvényre kell lenni. Akkor pedig a korona levonja a tanulságot abból a tapasztalatából, hogy mégsem jó — neki legalább nem jó — az a rendszer, amely a parlamenti erők rezultánsával dolgozik, nem jó azért, mert époly bajokra vezet, mint az a másik rendszer, mely csak egy erővel dolgozik s a többi elgázolja, ellenben a kettő között az a különbség, hogy az utóbbinál van esély az előre-

haladásra, az előbbinél nincs. Vissza kell tehát térni az előbbire. Hogy ez sikerülni fog-e, azt a horoskop nem mondja meg, de hogy próbálják, azt határozottan megjövendőli.

A két évi szolgálat. Fejérváry Géza br. honvédelmi miniszter bécsi utjáról politikai körökben azt beszél, hogy annak célja leginkább a két évi katonai szolgálatra vonatkozó tervek előkészítése volt. Ezért időztek Fejérváry báróval együtt Bécsben a katonai referensek is. Beavatott helyen azt mondják, hogy báró Fejérváry báró még az ígért terminusnál is korábbi időre abban a helyzetben lesz, hogy a terveket a képviselőház elé terjesztheti.

A szabadelvűpárt és az indemnit. Az országgyűlési szabadelvűpárt elnöksége körlevelet küldött a tagoknak, melyben kötelességükre teszi, hogy az indemnitnek 16-án kezdődő tárgyalása alkalmával az első naptól fogva végig megszakítás nélkül Budapesten tartózkodjanak és a Ház ülésein minden nap megjelenjenek.

Egyről-másról.

(A letűnt Bob herceg. — Fedák és Kürü. — A műcsarnokban. — A tavaszi divat. — Nagyuri passzió. — Verseny után. — A húsvéti kalács.)

Irta: Lux Terka.

Budapest, április 11.

A Kürü Klári szellemének lejárt a tizenkettedik órája. A Bob herceg lantja, kardja és mindenféle rekvisituma, a dicsőség babérijával betakarva, nyugalomba tételnek és emblámái maradnak egy olyan sikernek, melyhez hasonlót a magyar színpad története még nem jegyzett fel.

Hogy ennek az óriási sikernek kulcsa mi-ben rejlik, azt kár volna fessegetni. Akár ér valamit ez az operett, akár nem ér s a Fedák Sári sikere akár művészi siker, akár személyes szimpátia, vagy ügyes reklám eredménye, az mindegy. Itt csak a tényt lehet konstatálni, az eszközök mellékesek.

Ideális sikerek, melyekről becsületos poéta lelkek ábrándoznak, úgy sincsenek. Valamint nincsenek általánosan elismert nagyságok. A Beniczkyé könyveit például jobban veszik, mint a Jókai könyveit s amikor sikert konstatál az ember, ezáltal nem az értéket ismeri el. De ami tény, az tény, Fedák Sárít azok is megnézték, akik őt szeretik, azok is, akik Kürü-

vőnek: Ce sont les grésitens de la société antiacoolique.

De a franciák ősmert gunyolódási képessége a bakterologusokra is kiterjeszti karmait. Legutóbbi mi-careme alkalmával feltettek valamelyik körmeneti kocsiira egy óriási üveget, telve oly zavaros vízzel, hogy az minden átlátszóságát elvesztette s ráírták: L'eau dite potable.

A diadalkocsik elvonulásakor mindenki megemeli kalapját. A ki ez általánosan bevett szokásnak ellenszegül, avval szemben erőszakhoz folyamodnak. Az elmúlt hónapban szemtanuja voltam a következő komikus jelenetnek. Egy bérkocsis elhajtott a körmenetet vezető mellett, anélkül, hogy azt a fáradságot vette volna magának, hogy kalapját megemelje. Néhány tanuló rögtön megállásra kényszerítette s követelte az elmulasztott tiszteletnyilvánítás utólagos megtételét. Miután ő ujólag megtagadta, kocsiját elkezdték rázni, még pedig oly buzgalommal, hogy kocsijának épsége érdekében végre is rászánta magát, hogy a közönség óriási hahotája közben megemelje szürke cilindert.

De térjünk vissza a mi kedves Carnevál hercegünkre, ott sétál ő a boulevardok hódító zajában s egyik kezében confettit szorongatva, a másikkal utat törve feltartóztatlanul halad előre, mint valami farsangi Napoleon. Utjában őt is hódítás, féltékenység és irigység kíséri. De hirtelen megáll és tanakodni kezd. Vajjon hogyan lehetne az utolsó estét legméltóbban el-

tölteni? Operabál? Moulin Rouge? Eldoradó? Olympia? Folies Bergéres? Nem, e mulatóhelyek ma meg nem felelnek igényeinek, a farsangi tékozlás annyira kimerítette pénzkészletét, hogy ez előkelő helyiségekben csak igen másodrendű szerepet játszhatnak. De agyában nagyszerű ötlet cikázik keresztül s önérzetesen felkiált, mint előtte körülbelül kétezer esztendővel valamelyik hirneves római: Inkább vagyok a Bal Bullier-ben első, mint a Moulin Rouge-ban utolsó.

Gondolatát gyors tett követi, felkap egy mellette tovasiető omnibuszra, takarékosági szempontból annak is felmászik az Impériáljára (e név rangjának is jobban megfelel) s átszállót vált a Bullier-hez. A tanuló ifjuság ez óriási báltermébe lépve, egy pillanatra elzékenyedik. Oh Bullier! a hol ő tanította meg az összes nőket Páris legdivatosabb táncára a cake-walk-ra, a hol arany kedélye s határtalan jó kedve annyi kellemesen eltöltött estélynek adott létet, a hol egész télen keresztül oly fényesen ünnepelték, a hol...

Nem, ő nem akar erre gondolni; hogy elejtse bánatát a táncosnék karjaiban veti magát s táncol, tombol, míg a bálterem nagy kapui be nem záródnak. Azután a hűvös éjszakában a pályaudvarra robot, onnan még egyszer bucsut intve annak a városnak, mely őt legjobban megtudja becsülni, melynek szép emlékeit szívében fogja hordani mindaddig míg a boldog visszontlátás órája ütni fog. Adieu!

ryt szeretik, azok is, akik egyiket sem szeretik és ennek az ellentétes trónnak az eredménye mégis csak a siker. A siker, ami olyasmí, mint a nép fogalma. Tíz ember a népből, csak tíz ember. Száz ember együtt: a nép.

Tehát Budapesten ismét learatták az üveg-házak összes virágait Fedák Sáriért. Térdig gázolt a rózsákban, lelkes fiatalság hatalmas ereje pótolta kocsija előtt a *lóerőt* és száz estőnek fizikai fáradtságát egy cerarinának illő díszességgel fizették vissza a kisasszonynak. És most újra kezdődik a *hecc*. Ha Fedák térdig járt a rózsákban, Kürü majd derékig jártatják. Ha a Fedák kocsiját emberek húzták, a Kürü kocsiját hattyukkal húztatják és így tovább.

S a kirkek lázasan működnek. Ivetek osztogatnak szét aláírások végett és komoly uri emberek firkantják oda neveiket, csak hogy konstatálva legyen, hogy Kürü nagyobb művész, mint Fedák, hogy Kürünek ragyogóbb szemei vannak, mint Fedáknak, hogy... Jó Isten, nekünk talán egyéb dolgunk is volna ennél, ugyebár kérem?

Menjünk el például a műcsarnokba. Csak hogy itt is több jut az embernek az ürből, mint az örből. Mintha ezer mértföldre járnánk Budapesttől, annyi sok külföldi, nagyon sok külföldi képet látunk, ahol magyar kép is akad. De az elegáns világgal a déli órákban itt találkozhatunk. Előkelő fogatokból egyszerűségükben is pazar toilettű asszonyok szállnak ki, olyan toilettekben, melyeknek szépségét és értékét, csak asszonyi szem állapíthatja meg.

Különben a tavaszi divatot az alagi lóversenyeken mutatta be Budapest houtte crémjének hölgyközönsége. Ami csak szép lehet a szemnek s megkapó a fantáziára, mindabban lehetett itt gyönyörködni. Különösen az előkelő és a kevésbé előkelő, csak szép színésznők ruhái kötötték le a figyelmet. Az egyforintos helyen szorongó budapesti kis boltosnék, kishivatalnoknék és szegény varróleányok, révedező szemekkel bámulják meg az előkelő izlésű *Meszlényi Adrienne* angolszabású toilettjét, a *Török Irma* leányosan egyszerű, költői bájjal alkotott ruháját és az ugynevezett *szép színésznők* mesés pompájú, egy kis vagyont érő francia modoru ruháit.

Az arisztokrata hölgyek, mint mindig, egyszerűek. A szép, fiatal és úde Augusztia főhercegnő karcsu alakjához gyönyörűen simul oda a galambszínű toilett s a puha hermelin. És az egy forintos helyen ülő, a Kerepesi-útról ruházkodó asszonynép kíváncsi és bámuló tekintetében, szilaj lángok csapnak fel:

— Ah, uraim! Sokat nyerni és megcsinálni utánzatát a Meszlényi Adrienne angol kabátjának, vagy a Török Irma bájos kalapjának...

S kigyulnak a szemek. Csak nyerni! Vagy mindegy, bármilyen uton, csak hozzájutni a finom, puha selyembélésű kabátkához, a harminc forintos kalaphoz, amelyen épp csak a nevet fizeti meg az ember, ami finom aranyszálakkal van beszöve a kalapbélésének könnyű selymébe.

És egy-egy ilyen nagy urnak való passzió, ami éppen csak arra való, hogy elernyedti idegeit kissé felfrissítse, a szegény embernek csak arra jó, hogy átkozza a saját maga nyomorúságát, hogy felébressze benne a minden emberben ott alvó rossznak ördögét. S verseny végével, a nyugati pályaudvarból omlik ki a nép. Szomorú, dühös, vagy cinikus arcu mesterlegények rohanják meg a villamosokat és jegyváltásközben viccelnek egymással:

— Van még egy jegyre valód?

Mert sok szegényember húsvéti kalácsát megette ez a nagyuri passzió, ami urnak lehet: orvosság, de hogy a szegény embernek méreg, az egészen bizonyos.

Sirianu, aki a cikk szerzőjéül egy *Neamez Ilie* a lui Szima nevű tizenhét éves földmivest nevezett meg. Ez ellen az aradi kir. törvényszék vizsgálóbírája ma elrendelte a vizsgálatot, a miről a feleket értesítette.

III. *Iván Miklóst*, a nagyszebeni gör. kel. szentszék rendes előadóját, aki egyházi rangján nézve főesperes, a szentszék megbizta, hogy a vajdahunyadi esperesi választást vezesse.

Ebből az alkalomból a „Trib. Poporului” erős hangú cikkeket tett közzé, a melyekben a magasabb állású főpapot egyéni és papi becsületében is megsértette. *Iván Miklós* sajtóperet indított *Russu-Sirianu* ellen.

Russu a cikkek szerzőjéül *Stoikicza János*, vajdahunyadi lakost nevezte meg. Az aradi vizsgálóbíró megkereste a vajdahunyadi járásbírósgot, amely megidézte *Stoikicza Jánost*. Az idézvény kézbesítők egész Vajdahunyadon kerestek *Stoikicza János* nevű egyént, de ilyenre nem akadtak.

A vajdahunyadi járásbírósg erre beidézte *Stoikicza Miklós* paraszt embert. Ez megis jelent a bíróság előtt és azt vallotta, hogy ő a cikket nem írta, mert újságcikket nem tud írni. A bíróság éppen be akarta zárni a jegyzőkönyvet, amikor *Stoikicza Miklós* kijelentette, hogy kapott Aradról *Russu Sirianu Jánostól* egy levelet, amelyben arra kéri, sziveskedne elvállalni a felelősséget egy a „Tribuna Poporului”-ban megjelent és Vajdahunyadról küldött cikkért. Ezt annál inkább megteheti, mivel úgy sem lesz semmi baja.

Az aradi vizsgálóbíró most újra *Russu-Sirianu* ellen folytatja a vizsgálatot.

IV. *Diamandi Miklós*, belényesi gör. kel. román hitoktató három rendbeli rágalmazás és becsületsértés miatt indított pört a „Tribuna Poporului” ellen. Érdekes, hogy *Diamandi Miklós* Biharországban a legbuzgóbb Mangraista volt — a temesvári sajtópör eredményének kihirdetéseig. Akkor azonban *Diamandi* egy társaságban úgy nyilatkozott, hogy *Mangrának* nem szabad többé püspöki helyöknöknek maradni. Emiatt *Mangra* őt állásától felfüggesztette, a „Tribuna Poporului” pedig egész cikksorozatot tett közzé. *Diamandi*, ügyvédje, dr. *Rozvány István* útján három rendbeli rágalmazás és becsületsértés miatt bünvádi feljelentést tett *Russu-Sirianu János*. *Russu* a legközelebbi napokban fog nyilatkozni arról, hogy ki az inkriminált cikkek szerzője.

V. *Jerkosán János*, pankotai gör. kel. plébános szintén tett bünvádi feljelentést *Rossu-Sirianu* ellen, aki lapjában azt állította róla, hogy meg nem engedett eszközökkel lett plébánosnak megválasztva. Vádlott kérelmére az aradi törvényszék vádtanácsa elrendelte a bizonyítást.

VI. *Triteanu Lázár*, nagyszebeni szentszéki előadó pöre, amelyben, mint tudva van, a „Tribuna Poporului” által megnevezett szerzőt, *Dopp Miksa* betűszedőt rágalmazás és becsületsértésért az aradi törvényszék elítélte, felelősség alatt áll és legközelebb a nagyváradi ítélőtábla fog dönteni, miután *Triteanu* sulyosbításért, *Dopp* pedig felmentésért felelősséget vállalt.

Amint látszik, ezek a pörök nem igen alkalmasak arra, hogy az újonnan megválasztott püspök alatt a románok között béke helyreálljon.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi ipartestület előjárása f. hó 14 én kedden délután 5 órakor rendes havi ülését tartja a következő tárgysorozattal: Az elnök előterjesztésel. Mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása s hitelesítése. Február és március

havi jelentések. Iparigazolvány tulajdonosok közötti változások. A kir. kereskedelemügyi miniszter értesítése a budapesti technikai és órás szakiskola képesítése tárgyában. U. annak leirata a kóserhus ügyében. Az aradi kereskedelmi iparkamara átirata iparos ifjaknak külföldi tanulmányi ösztöndíja tárgyában. Ugyan annak átirata a cipész szaktanfolyam tárgyában. Indítványok. Szabadítások.

(*) Az aradi *Chewra-Kadischa* idej közgyűlését április hó 15 én d. u. 8 órakor az izr. hitközség tanácstermében tartja meg. A közgyűlés tárgyai: Elnöki megnyitó. A választmány jelentése az 1902. igazgatási évről. A számvizsgáló bizottság jelentése az 1902. évi zárszámadások megvizsgálásáról. Jegyzőkönyv-hitelesítő és számvizsgáló-bizottság megválasztása. A választmány javaslatai. Esetleges egyéb indítványok. Elnökség, előjáróság és választmány választása.

Az új templom.

(Az építkezés érdekességét.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 11.

Most, mikor a keresztény világ husvét ünnepét üli, a legszentebb napok áhitatában a róm. katolikus vallás hívei nem találnak méltó helyet Aradon, hogy a Megváltóhoz emelkedjenek imájukkal. Igaz ugyan, hogy az imádsághoz nem kell templom, de a szokás, a százados emlékek révén a hívő lelkek óhajják az istenházat, melynek falai között, úgy érzik, közelebb vannak istenükhöz.

A szűk és szegényes barak-templom fogadja idén a husvétünnep alatt a közönséget, mely nagy várakozással várja már, hogy a minorita atyák épülő templomáról lefejtsek az éktelen állványokat, s készen álljon az a hatalmas aranyu épület, mely új szint és formát lesz hivatva Arad központjának adni.

Jelenleg igen előrehaladott stádiumban van az építkezés, melynek november elsejére készen kell lennie. A templom és a bérház falazata, tetője fel van már építve, s hogy az ugynevezett durvább munkával elkészüljenek, a kupola-torony felépítése van még hátra.

Az építkezésnek, a templom belső berendezési tervének sok érdekessége van, melyekről, mint *Tabakovits* Emil műépítésznél, a templom tervezőjénél szíves kalauzolása mellett tett szemlélődésünk eredményéről, az alábbiakban számolunk be. Ezt a beszámolót, mely nem akar szakszerű ismertetés lenni, inkább csak az érdekesség vezeti.

A kupola és a bejárás.

Kezdjük azon a részen, melyet éppen most építenek fal: a kupolán. A bejáró felett, az egész épületen uralkodva, fog emelkedni a kupola. Jelenleg 30 méternyi magasságban folyik az építési munka, s még 25 méter 75 cm. van hátra, hogy az 55 méter 75 cm. magasságot, melyet a kereszt csúcsa jelez, elérjék. A még nagyon is csonka kupola-falhoz 12 méternyre raknak téglát, melylyel együtt a falépitmény 42 méter magasságot ér el. A falfalazott rész háromnegyed jóniai oszlopokból képezetik ki. A kupolát rézzel fedik, melyet helyenként aranyoznak. A tetőn 1 méter 20 cm. átmérőjű golyó lesz, s ebből emelkedik ki az 5 méter magasságu kettős kereszt.

A kupola két oldalán az eredeti terv szerint két kisebb kupolának kellett volna lenni. E helyett azonban a tervező szobrokat alkalmazott, a Hit, és a Szeretet allegorikus alakjait. Mindkettő női alak; előbbi a szentséget tartja s kerubok vannak előtte, a másik kisdedit öl

magához. A szobrok horgany öntvényből készülnek.

A kupola alatt, a főbejárat feletti attikába három, egyenkint harmadfél méter magasságu szobrot helyeznek: a középre *Krisztus*, két oldalt *Mária* és *Szt.-Erzsébet* alakjait. A portál feletti nagy archiva alatt szobor csoportozat lesz *Michel Angelo* *Pieta*-jának három méter magasságu másolata.

A kupola alatt, lenn a földszinten lesz az előcsarnok, melybe egy összekötő folyosón keresztül vezet az út a főbejáratból. Az előcsarnok 15 méter magasságban boltozatban végződik, melyet színes felül-világító ablakkal látnak el. Ez az ablak a kupolának a tetőzet felé néző ablakából nyeri a világosságot.

A kapu mellett, kinn két óriás méretű jóniai oszlop emelkedik, melyhez fogható nagyarányu kevés van az országban. Az oszlopok magassága 15 méter, átmérője másfél méter, az oszlopfej magassága 1 méter 90 cm., s négy-öt ember elférne benne. Ezeknek az oszlopoknak befejezése az előbb említett két szobor: a Hit és a Szeretet.

Az oszlopok közötti hatalmas főbejárat, a templom előre megszabott és nem éppen kedvező helye miatt nem nyilhatik egyenesen a templomhajó tengelyébe, a kupola alatti előcsarnokon át. A bejárás azonban, mely talán a legtöbb gondot okozta *Tabakovits*nak, bizonyos építészeti furfanggal oldotta meg a tervező.

Az előcsarnok kör alapja agyanis megtéveszti a belépőt, olyanformán, hogy nem veszi észre, hogy az útja megtörik. A kupolával kapcsolatban más nehézség is mutatkozott a tervezésnél, s ezuttal nem az alsó csarnokáról, hanem magáról a kupoláról van szó. Az *Andrássy-tér* és a *Weitzer János-utca* hegyes szögű találkozására miatt az épület szabálytalan lehetett s a kupolának az épülettel való összekötése zavarólag hatott volna, ha nem maszkirozzák. Erre szolgál az összeköttetést elnyomó, különben feleslegesen magas manzard fal.

A templom belseje.

Az előcsarnokból egy bejáró vezet a templom hajójába, egy pedig a kórus lépcsőjéhez. A hajó hossza 41 méter 60 cm., a szentélyé 11 m. 70 cm., a hajó szélessége az oldalsó oltárfülkék között 17 m., a két sorjával végig vonuló oszlopok között 12 m. 50 cm. A szentély szélessége 11 m. 10 cm.

Párosával husz különálló jóniai oszlop sorakozik végig az oldalfalak előtt. Ezek magassága 8 m. 60 cm., átmérője 1 méter. A szentélyben hat hasonló oszlop áll. A hajó legnagyobb magassága 19 m. 63 cm., azaz nem kevesebb, mint egy két és fél emeletes bérház főpárkányzata.

A különálló, páros oszlopokkal szemben, a falból is kettős oszlopok szögelenek ki, melyek együtt csoportozatot képeznek. Két ilyen csoportozat között nyerne elhelyezést a mellékoltárok. Kilenc mellékoltárra és egy oldalajtóra van hely, de csak hat oltárt állítanak fel.

A kettős oszlopokból indulnak ki a boltozatot felosztó ívek, melyek közötti boltterek gazdagon tagoztatnak. A szentélykupola végződésű. A bejáró felett szemben a szentélylyel húzódik a kórus.

A belső díszítés pazar lesz. Az ablakok záradékául kerub fejeket alkalmaznak a jóniai oszlopok felett, melyeket márvány utánzattal burkolnak, parkány vonul, gazdagon kiképzelt kartusokkal. A szentély boltozatának záradék díszéül *Krisztus*-fejeket alkalmaznak. Mindezeket a díszítéseket *Ney Simon* budapesti szobrász műtermében *Keszler* szobrász mintázta.

Az ablakok színes üvegfestéssel lesznek elítva. Az oltár melletti ablakok Jézus a jó pásztor és Mária Immaculata képeit ábrázolják, majd Szent József, Ferenc, Imre, István, Margit, Erzsébet, Antal, László képei következnek, végül a kórusnál a zene. patrónusai: Szent Cecilia és Gergely. Az ablakokat modern szellőztetővel látják el.

Padok csak a templom-hajó első részében lesznek, a többi tér állóhely. A világosságot villam szolgáltatja: gyertya formájú izzólámpák.

Harangok, orgona, óra.

A kupolába kerülnek a harangok. A haranglábakhoz szükséges vasszerkezet készen van, a harangokat is megöntötte már Hönig Frigyes. Négy harang és a lélekváltság harang kerül a kupolába. A lebontott templom nemrég készült harangjait, egy kivételével összetörték és mást öntöttek helyettük, mert nem volt egészen tiszta a hangjuk.

A most öntöttek közül a legnagyobb, az öreg harang körülbelül készen van már s most végzik a csiszolási munkákat rajta. A harang alsó átmérője 1 m. 82 cm., magassága 1 m. 80 cm. A hangja g, tehát egy fél hanggal mélyebb, mint az összetört as hangu nagyharang. A másik három harang hangja: b, d, g (a mély g oktávja.)

Az öreg harangon a gyermek Jézust tartó Szűz Mária képe látható, alatta pedig ez a felírás:

Isten dicsőségére s a magyarok Nagy Asszonya tiszteletére az Urnak 1908-ik évében öntötte Hönig Frigyes Aradon.

A másik oldalon ez a felirat olvasható:

Az aradi róm. kath. hívek támogatásával készítette Csák Alajos Cirják dr., a conventuális minoriták rendtartományi főnöke, az aradi hívek lelkipásztora, a jeles vaskoronarend lovagja.

Az aradi minorita rend tulajdona.

A harangok a Hönig-féle szabadalmazott haranglábakon fognak lógni, melyek a haranghuzást nagyon megkönnyítik.

A harangzugás után az orgonaszó, a harangokról irván az orgona jut eszünkbe. Az a terv, hogy a régi orgona helyett, impozáns, új orgonával szerelik fel a templomot.

Nem kerül azonban új a régi óra-szerkezet helyébe. Néhai Kővér Gábor pompás szerkezetű óráját helyezik el a kupolában, melynek négy, kivilágítható óralapja lesz.

A bérház.

A templommal kapcsolatos bérpalota az Andrássy-térre és a Weitzer János-utcára nyúlik. A földszinti részeket és a mezzanint üzlethelyiségek foglalják el. Az üzletek száma tizenhárom lesz, s közülük legnagyobb a Deutsch testvérek cégé, melynek az Andrássy-tér felé két, a Weitzer János-utca felé öt nagy kirakata nyílik.

Az épület emeleti részeit az Andrássy-téren a rendház foglalja el. Az első emeleten lesz a rendfőnök, házfőnök és két lelkész lakása, a többi rendtag a második emeleten lakik. A Weitzer-utcai szárnyon bérlakások lesznek.

A lakóhelyiségek száma körülbelül hetven, a földszinten és a mezzaninon lévő üzlethelyiségeké vagy harminc, így az összes helyiségek száma száz.

A bérház szárnyai egyszerű, nyugodt módon vannak felépítve, hogy a templom monumentális jellege jobban kiemelkedjék.

Jövendőlés 1903-ra.

(Madame de Thébes jóslata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 11.

Madame de Thébes, a Párisban élő francia Pythia, közzétette 1903-ra szóló jövendőléseit, a melyeket nem január elsejével, hanem a tavaszi napéjegyzennel, március 21-ével kezdett meg.

Komoly, kemény év lesz, ha Thébes asszony jóslásainak hihetünk. Már az 1903. évszám számjegyei is szerencsétlenek, — összeadva a 13-as számot adják. Szerencsére a 3 as szám fordul elő benne, a melyhez azt a reményt fűzhetjük, hogy a 13 as szám hatását kiegyenlíti. Az amirologiai jelek is nyugtalanítók: az év a Szaturnusz jegyében áll és ez a csillag eilensége az embernek, de megvédi a föld- és szőlőművelőket és a takarékos embereket.

Franciaországra nézve szomorú lesz ez év. Március 21. és június 22. között Franciaországot sokkal nagyobb pénzügyi katasztrófák fogják érni, mint az eddigiek együttvéve voltak. Továbbá gyász lesz a magas politikai körökben, valamint a színházi embereknél. Színházak fognak leégni, egy a vidéken és egy talán Párisban. Az előbbi jövendőlés tényleg valóra vált, mert már április 7-én leégett a liliei színház. Franciaországot művészeti csalódások fogják érni. A „Journal de Débats“ megjegyzi erre:

„Hát még mindig akarnak hamis tiarákat venni?“

Az első szomorú hónapokra az újraéledés negyede következik. A szerencsétlenség tulajdonképpen a határon.

Június és szeptember között egy nagy északi állam, mely Franciaországgal határos, gyászolni fog; fiatal uralkodóját valami testi baj éri, mely a vérkeringéssel van összefüggésben. Ugyanezt az államot belső viszályok nyugtalanítják és nagy veszedelmet fog kiállani a tengeren.

Szeptember hónap felé olyan esemény lesz, melyet Madame de Thébes nem tud közelebről megjelölni, csak annyit mondhat, hogy az angolok és amerikaiak nyugalmát felfogja zavarni; különös áttérésről van szó, mely a katolicizmusnak lesz javára. Hollandia azonban óvakodjék a hullámoktól.

Szeptember 22 től december 28 áig Ausztriában lesznek nyugtalanságok, de ezek politikai okokból származnak és nem adnak alkalmat a gyászra. Ha az európai háború 1903. év végéig kitart, akkor biztosra lehet venni, hogy 1904-ben Oroszország háborúval megzavarja.

Ugyancsak a harmadik negyedben nagy veszélyben fog forogni egy Franciországgal barátságban élő és vele szomszédos állam uralkodója. Ezután mindjárt nagy felfordulás lesz az országban. Az utolsó negyed decembertől 1904. márciusáig veszteljes lesz Hollandiára, Amerikára és Angliára nézve.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Vasárnap: Délután: Tündérlak Magyarhónban, tündérrege. Este: A model, operette. (Párisban bérlet.)

Hétfő: Délután: Csizmás kandúr, bohózat. Este: A model, operette. (Páris bérlet.)

Kedd: Hamlet, tragédia. (Párisban bérlet.)

* Ternyei Lajos, az aradi színház egyik legrokonszenvesebb s legelőkelőbb tagja, aki a múltév májusa óta működött Zilahy Gyula társulatánál, megvált az aradi színháztól. Visszaszerződött magához Krecsányi Ignác, az élle-

mes temesvári direktor, akinek társulatától jött Aradra, Ternyei. Az aradi színház sokat veszít Ternyei Lajos távozásával, hiszen tudvalevőleg, volt erőssége s a férfi-szereplők közül Maryházy Miklóssal együtt vonzóereje a drámai előadásoknak, amelyek bizony árván maradtak e két tag távozásával. Tulzás nélkül mondhatni, hogy velük együtt eltűnt a színpadi elegancia is a szalon-darabok előadásából s így megiehet érteni, hogy a színházi közönség mennyire sajnálja távozásukat. Ternyei és Maryházy távozásával veszít a társasági élet is, melynek mindketten kedvelt tagjai voltak. Maryházy Miklós tudvalevőleg a budapesti Vígyszínháznál kapott szerződést, mely október elsején lép életbe, Ternyeit azonban az aradi közönség rokonszenve vissza fogja hozni a jövő évi szezonban az aradi színpadra.

* Könyves Jenő fellépte. Kedden f. hó 14 én lép fel először a társulat új szerelmes színésze Könyves Jenő, a Hamlet címszerepében. Ez előadásban mutatkozik be mint színész és mint drámai rendező. Kíváncsian nézünk az előadás elé és hisszük, hogy a jó hír, mely őt megelőzte, itt is maradandó lesz. A darab többi szereplői: Gazdy A., Pollinuszné, Békés, Somlai, Sarkadi, Győre, Füredi stb.

* Bob herceg jövedelme. A budapesti Népszínház jubiláris kasszadarabja, a mint most kiderült, jövedelem dolgában is pártatlan volt a maga nemében. A száz előadás jövedelme ke-rek 280.000 koronára rug. A Népszínház tíz százalékát adja tantiémül a szerzőknek, vagyis 28.000 kor. tantiémen ezuttal három szerző, Huszka Jenő, Martos Ferenc és Bakonyi osztozik. A zeneszerző egymaga kapta a tantiém felét, 14.000 koronát, a két librettista egyenként kapott 7—7000 koronát. De Huszka a darab hangjegyeiből is keresett közel 16 000 koronát, azonkívül a vidéki előadások jogdíjaiból is legalább 2000 koronát. Vagyis a Bob herceg zeneszerzője kereset 32.000 koronát, a szöveg-írók pedig kaptak 8—9000 koronát. Fedák Sárinak fellépti díjakban 30.000 korona jutott.

* A kis herceg, Planquette Róbert remek zenéjű operettje, mely a hetvenes években a legnagyobb sikert aratott operett volt, kerül legközelebb színre, elsőrendű szereposztásban. Az operettből, amelyet lényes kiállításban és teljesen új jelmezekkel újítanak fel, már megkezdődtek a próbák. A címszerepet Zilahy S. Vilma fogja énekelni. Méltó partnere lesz a hercegnő szerepében Rózsa Lili. A darab többi főszereplői J. Pajor Ágnes, Békassy Gyula és Polgár Sándor.

* Maeterlinck felsülése. Turinból írják: Nem is olyan régen, a Monna Vanna teljesen hiden hagyta a turini közönséget. Tegnap egy Maeterlinck szerzette szimbolikus drámát hoztak itt megint színre. A Compagnia Berti-Masi társulat Belleas és Melisanda című darabot adta elő. Az első két felvonást nyugodtan végig hallgatta a közönség, míg a harmadiknál váratlan színházi botrány tört ki. A legszomorúbb jeleneteknél nevettek, püssztek és fütyültek és csak nagy erőfeszítéssel voltak képesek a szereplők a költői darabot végigvonzolni.

* A jövendő husvétii száma gazdag és érdekes. Csupa előkelő szellemi táplálék, amit az olvasó ünnepi asztalára visz Bródy Sándor heti revüje. A valóságos kötettségbe jövő füzet ezeket a cikket tartalmazza: B. S.: a Koldusok. Gárdonyi: Az utolsó fejezet. Beszélgetés magyar főpapokkal. A szociáldemokrata-párt új programja. A. Z.: Nagyszombat. Jövendő-mondás. Mit tenne Szilágyi Dezső most, ha élne? Vámbéry Armin: Az alban forradalom és a balkáni kérdés. Bebel: Az új társadalom. Látogatás de Caux Miminél. Új költők. Barsay Domokos: Szilágyi Dezsőről. Enrico Ferri: A szocializmus jövője. Heitai Jenő: Tabarin mókáiból. Szigeti József: A balatoni tündér. Gárdonyi Géza: Gyermekkori emlékeim. Dankó Pista önéletrajza. Rudyard—Jászai Mari: Az elefántfiók. Erdős Renée: Egy leány élete. Tolstoj: Háború és béke. Természettudomány. A forradalom. Szépművészetek. A szerkesztő kálváriái.

Országos szaktekintélyek

a villamos társulat szerződéséről.

(A műegyetem rektorának nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósításából. —

Arad, április 11.

Lapunk hasábjain napok óta folyik a vita Arad városának a villamos társulattal kötött szerződés 31. pontja felett, mely pont mindaddig ismeretlen volt a fogyasztó közönség előtt.

A vita folyamán hozzászólt a tárgyhöz városunk több kiváló jogásza, kik kivétel nélkül azon álláspontot foglalták el, hogy a villamos társulat nagyszabású mulasztást követett el, mikor a fogyasztók részére kikötött refakciákat nem könyvelte el a fogyasztók javára.

A társulat, e tárgyilagosságot elvitathatlanul igazságos véleményekkel szemben, azon álláspontra helyezkedett, hogy a szerződést pusztán jogász szemmel megvitálni nem lehet, mert a szerződésben *műszaki kifejezések* vannak, még pedig olyanok, melyeknek olvasására a szakember rögtön tisztában van azzal, hogy nem nekünk és nem a véleményt mondott jogászoknak van igazunk, hanem a vállalatnak, s hogy az aradi fogyasztó közönség se becsapva, se megrövidítve nincs.

Szolgálatot véltünk tenni Arad város tanácsának, mely tudomásunk szerint ugy is fővárosi szaktekintélyek véleményét készült kikérni ez ügyben, továbbá a közönségnek és magának a villamos társulatlak is, mikor megbiztuk egyik fővárosi munkatársunkat, hogy keresse fel Ilosvay Lajost, a budapesti József-műegyetem rektorát és rajta kívül még néhány szaktekintélyt, hogy mondjanak véleményt a villamos szerződés 31-ik pontjáról.

A megkérdezett műszaki tekintélyek nyilatkozata csak megerősíti az általunk vitatott álláspont igazát, s közülük többen egyenesen kimondják, hogy a közönség mind a mai napig rövidséget szenvedett azért, hogy a szerződés ez általános érdeke pontja nem volt köztudomású.

Es most átadjuk a szót fővárosi tudósítónknak:

Budapest, április 11.

Az Aradi Közlöny a sajtó legelőkelőbb és legnemesebb kötelességét teljesítette akkor, mikor a közönség érdekeit védve felhívta annak figyelmét az Aradváros és az ottani villamos társulat között kötött szerződés egy elfelejtett pontjára, mely a közönségnek eddig nem ismert előnyököt van hivatva biztosítani.

A legnagyobb örömmel bocsátottam magam a lap szerkesztőségének rendelkezésére, mikor megkaptam a felszólítást néhány előkelő budapesti szakember véleményét e tárgyban kikérni. Igaz örömmel jelenthetem a lapnak, hogy kivétel nélkül valamennyi szakértő a szerződésnek a közönség jogaira vonatkozó részét a közönség érdekeinek megfelelőleg magyarázta.

Adom itt szószerint a szakértői véleményeket:

Ilosvay Lajos,

a József-műegyetem rektora.

Ma délelőtt felkerestem Ilosvay Lajost, a műegyetem rektorát, a ki lakásán fogadott s rendkívül nagy érdeklődéssel hallgatta meg Aradváros és a villamos vállalat közötti vitás ügyet. A neki bemutatott

szerződést áttanulmányozván, különös figyelmet szentelt a szolgáltatott villamos áram árainak.

— Ez a szerződés — ugymond — annyiban egész világos, amennyiben megállapítja, miszerint a fogyasztó egy fél, esetleg egy évi fogyasztás után követelhet visszatérítést. A visszatérítésre vonatkozó határozatok azonban *rendkívül furfangosan vannak kieszelve.*

— Engedje meg Méltóságod kérdezniem — szoltam közbe — vajjon mily alapon történik a szerződés szerint a számitás?

— A szerződés világosan kimondja — válaszolt Ilosvay — *hogy a fél az elfogyasztott hekto-wattok árát tartozik fizetni.* Az ő számlája tehát ez alapon lesz kiállítva. Az a pont azonban, mely a leengedésről intézkedik, a közönség egyenes becsapásával egyértelmű. Meg is fogom rögtön magyarázni, mi okból. A szerződés világosan intézkedik a fogyasztók kötelességeiről, a visszatérítésre vonatkozó rész azonban egészen homályos.

— Méltóságos Uram, megengedi talán azt a precíz kérdést, hogy hány forint áru villanyt kell az illetőnek fogyasztani, hogy visszatérítésre igényt tarthasson?

— A dolog a következő. A fogyasztó köteles az elfogyasztott watt-órákat fizetni és e célra a társulat beállít a fogyasztó lakására egy óraszerkezetet, mely a watt-órákat megméri. A visszatérítési pont azonban úgy szól, hogy a fél köteles a villamos berendezést évi hatszáz órán át igénybe venni. Itt tehát nem watt-óráról, hanem egyszerűen csak óráról van szó, vagyis arról, hogy az illető félnek valamiképp be kell bizonyítani, miszerint a berendezést például kétszáz napon át naponta három óráig használta. Igen ám, de miképp tudja az illető ezt bebizonyítani? A lakásán van egy watt-órámérő, de órámérő nincs. Erre magam sem tudok feleletet adni, s itt van a becsapás. — Ha a szerződés tisztán és világosan megállapítja, hogy az elfogyasztott villamos áramot watt-órák szerint kell fizetni, úgy ép oly világosan meg kellett volna állapítani azt is, mi képezi a visszatérítés alapját. Hogy ez nem történt meg, a következő egyszerű példával bizonyítom be: Az én csillárom villamos körteje a gyár állítása szerint kétszáz óráig ég. Három ilyen lámpa elégése után tehát letelt az ezen szerződésben követelt hatszáz óra. Igen ám, de először is nincs két egyforma lámpa, egyik rosszabb, a másik jobb. Másrészt az átlagszámitás is bajos, mert minden lámpa kezdetben kevés áramot fogyaszt, később többet. Az árammérő tehát, mely lakásomon van, új lámpánál kevesebb watt-órát jelez, mint a régiéknél, ugyanazon időtartam alatt, így tehát az árammérő nem használható fel bizonyítékul arra, hány óráig lett használva a bevezetés.

— Mily alapon követelheti tehát az aradi közönség a refakciák életbeléptetését?

— Nézetem szerint ez a szerződés rossz, ravaszul van megfogalmazva és a közönség jogai nincsenek világosan megállapítva.

— És egy pör esetén — kérdeztem végül — kinek lenne igaza?

— Ez a jogász dolga — felelt a rektor — ebben én nem itélkezhetem.

Devecis del Vecchio Ferenc,

Budapest főváros

mérnöki hivatalának műszaki tanácsosa.

Budapest székesfőváros az egyes villamosági társulatokkal és a gáztársasággal a világításra szolgáló áram- és gázárakra nézve szintén szerződést kötött és hasonló az aradi viszonyokhoz. Devecis del Vecchio műszaki tanácsoshoz fordultam tehát fölvilágosításért egyzersmind véleményét kértem az aradi villamosági társaság szerződésére nézve.

Devecis tanácsos, ki lakásán fogadott, a legnagyobb előzékenységgel adott fölvilágosítást a főváros és a társulatok között fennálló szerződési szabványokra nézve. Kérésre azután átolvasta az Aradváros és a villamosági társaság között fennálló szerződést. Midőn elmondtam neki, hogy a társulat eddig a szerződésnek a visszatérítésre vonatkozó határozmányait figyelembe nem vette, s hogy a közönségnek nem is volt tudomása az ezen pontban részére biztosított előnyökről, elmondta, hogy egy hasonló eset néhány év előtt a budapesti gáztársulat és a főváros között is előfordult. A fővárosnak az ezen társulattal kötött szerződése szerint joga van, azon fogyasztók részére, kik a gázt ipari célokra használják, olcsóbb gázárakat követelni. A szerződés ezen pontja azonban feledésbe jött és nem is lett életbe léptetve. Mikor azután a főváros ezen pont keresztülvitelét követelte, a társaság eleinte szabódott, azután azonban engedett és teljes mértékben teljesítette a főváros kérelmét.

A tárgyra térve, véleményét kértem az előtte fekvő szerződésre vonatkozólag.

— Tiszta képet — ugymond — a két szerződő fél jogairól és kötelességeiről csak akkor nyerhetnék, ha úgy a szerződési tárgyalások, a szerződésre vonatkozó közgyűlési vita jegyzőkönyvei, valamint az e tárgyra vonatkozó miniszteri rendelet teljes terjedelmében előttem volnának. Feltéve azonban, hogy úgy a szerződés valamely más pontjában, mint ezen egyéb iratokban az áramfogyasztásra és annak beszámítására különleges határozatok vagy egyezmények nem foglaltatnak, az előttem fekvő szerződés tisztán és világosan kötelezi a társulatot arra, hogy minden egyes fogyasztónak minden berendezés után legalább 600 órányi áramszolgáltatás esetén visszatérítést adjon.

— Helyesnek tartja-e Nagyságod azt az álláspontot, mely szerint lámpánként kell a fogyasztást számitani?

— Én csak a szerződés alapján alkothatok magamnak ítéletet és a szerződés betű szerint úgy szól: „a fogyasztó használatára létesített berendezésnek megfelelőleg” kell a wattokban kifejezett áramot számitani, tehát a fogyasztó, aki berendezését évenként 600 órán át részben vagy egészben igénybe vette, jogosult visszatérítést követelni. Félszól és berendezésről van itt tehát szó, lámpáról azonban szó nincs. Ez a szerződési pont egészen világos, és csak akkor volna másképp értelmezhető, ha a más megállapodások a számitásra nézve előírásokat tartalmaznának.

— Nagyságod miképpen vélekedik a társulat eljárásáról a közönséggel szemben?

— Ismétlem, nem ismerem az egész anyagot, annyit azonban máris mondhatok, hogy ha való az, mintha eddig visszatérítés egyáltalán nem lett adva, holott az a szerződésben meg van állapítva, ak-

kor a társaság nem járt el loyálisan és a közönség jogai rövidséget szenvedtek.

Ezután szóba került az a kérdés, mennyi fogyasztásnál kezdődik a fél joga, engedményt követelni. *Devicis* tanácsos úgy vélekedett, hogy számításokba e tekintetben nem akar bocsátkozni és ő e kérdést mellékesnek is tartja, mivel a szerződés világosan kimondja, miszerint egyedül az áram igénybevételének időtartama döntő a követelés megítélésére nézve.

Fischer Béla,

a magyar villamossági részvénytársaság vezérigazgatója.

A legnagyobb előzékenységgel bocsátotta rendelkezésemre azon szerződési mintát, melyet a társulat majdnem minden egyes féllel szemben használ. Az aradi villamossági társulat szerződésére nézve kijelentette, hogy ő furcsának találja, miszerint abban az áramszámításra vonatkozólag nincs határozomány felvéve.

Vannak a villamossági társulatnak üzletkörében bizonyos üzleti szokások, melyektől nem szokás eltérni. A fogyasztóknak nyújtott előny azon alapul, hogy a társaság akkor jár jól, ha minden egyes lámpa lehető hosszú ideig ég, azaz minden installált lámpára lehetőleg nagy áramfogyasztás jut. Az aradi szerződés azonban nem állapítja meg, vajjon installált lámpa, vagy elfogyasztott wattónként teendő a számítás.

A fent közölt előkelő szakférfiak nyilatkozata, úgy véljük, el fogja oszlatni a vitás szerződési pontra nézve azok aggályait is, kik a villamos társulat csűrése-csavarása, szakkifejezésekre való hivatkozása folytán, ez ügyben határozott állást foglalni mindaddig vonakodtak.

A villamos társulat pedig bizonyára végleg le fogja vonni a helyzet konzekvenciáit és a refakciákért jelentkező fogyasztóknak akadálytalanul folyósítja esedékes követeléseiket.

Zászlósértés Horvátországban.

(A magyar lobogót elégették.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 11.

A horvátok magyar gyűlölete annyira fajult, hogy vörös posztónak érzik a magyar állam lobogóját. Csak néhány hete tüntettek a horvát diákok a zágrábi üzletvezetőség épületén levő magyar föliratok ellen, s ma újabb, gyalázatos kifakadásáról adnak hírt a horvátok hazafiatlanságának. Az esetre a mai nemzeti ünnep adott alkalmat, s arról a következőket táviratozzák:

Zapresics horvát vasuti állomáson a mai nemzeti ünnep alkalmával magyar zászlót tüntettek ki, a mi magyarelles tüntetésekre adott okot. Néhány száz paraszt összeverődött a magában álló állomási épület előtt, letépte a zászlót, a melyet azután leöntöttek petróleummal és elégették, egyuttal pedig összetörték az épületen levő feliratokat. Egy vasuti hivatalnokot nagyon megfenyegettek, de sikerült baj nélkül elmenekülnie. A megyei hatóság megkeresésére különvonattal egy vizsgálóbíró, egy kir. ügyész és 15 csendőr ment Zapresicsbe, a hol 11 óra 45 perckor újra kitűzték ünnepiesen a zászlót. Szigorú vizsgálat folyik.

Újabb zágrábi távirat szerint a zapresicsi vasuti állomás épület elé vonult, tüntető parasztok betörték az épület összes ablakait, s az épület egy részét lerombolták. A csendőrök csak nagy nehezen tudták a parasztokat visszazorítani. Sokan megsebesültek.

A tüntetés egyéb részletei ismeretlenek. Annyi azonban valószínű, hogy a horvát parasztok titkos írgatók által fölbujtogatva szánták magukat a tüntetésre. Ugyanigy történt ez tavaly, a Nikincén történt zászlósértéssel, a melynek a zapresicsi merénylet egészen a párja. A nikincei bujtogatókat azóta elítélték; a zapresicsi gyalázat szerzői bűnhődésének se szabad soká késni.

A mint az éjjeli órákban táviratozzák, a zapresicsi tüntetésben harminc paraszt vett részt. A vezetőjük egy Leitner nevű zágrábi joghallgató volt, a kit letartóztattak és a kir. ügyészségnek adták át.

MULATSÁGOK.

(=) Bál Ujszentannán. Az uj-szentannai Vörös Kereszt egyesület fennállása óta e hó 13-án, husvét hétfőjén rendezi első nyilvános táncmulatságát a Zimmermann-féle vendéglő nagytermében. A táncmulatságon, amelyet hangverseny előz meg, jelen lesz Páris Gábor főszolgabíróval élén a környék egész intelligenciája.

Mi történt Kézdivásárhelyen?

(A Tagányi-párt és a Vatikán.)

Arad, április 11.

A Kézdivásárhelyi képviselőválasztás lefolyásáról saját külön kiküldött tudósítónktól mi is kaptunk kimerítő, megbízható és elfogulatlan tudósítást; és ha igaznak bizonyul a választás felől a kerületben lábrakapott híresztelés, ugy a felekezeti, nemzeti, agrárpolitikai, hadügyi, foktechnikai, tengerészeti és társadalmi erkölcstelenségnek egy igazán visszataszító példájával állunk szemben.

A Kézdivásárhelyi kerületben lefolyt események annál közelebből érdekelnek bennünket, mert a kormánypárt — atyafiság és ismeretség révén — Tagányi Sándor dr. aradmegyei nagybirtokost jelölte, ki huzamosabb ideig képviselte az országgyűlésen a jószáshelyi kerületet. A lélekzete áll el az embernek, ha elolvassa a Kézdivásárhelyen történt eseményeket, és tétován kérdi: lehetséges-e ez? De a jelentések ridegen szólnak: igenis, Széll Kálmán pártjának jelöltje ellenében szövetségzett a Kossuth párt Bánffy Dezsővel, dr. Kohl Medárdal, Sándor szerb királylyal, Ivette Guilberttel és másokkal, akiket alább névszerint fogunk megnevezni.

A Kézdivásárhely kerületi (mert van Kézdivásárhely városi is) mandátum sorsa a Szentföldön lakó aggastyánok kezében van letéve, akik ősi joggal szavaznak a szabadságharcban szerzett érdemeik elismeréseképen. Ez aggastyánok 80, 100 és 150 évesek s arról nevezetesen, hogy már gyermekkorukban a husvét lábmosásokra nevelték őket, mely ipar a vidék lakosainak legfőbb keresetforrását képezi.

A szentföldi aggastyánok képviselőválasztások idején egyenest az udvartól kapják az utasítást, hogy melyik jelöltre szavazzanak. Ami egyuttal azt jelenti, hogy valamennyien kormánypártiak.

Történt, hogy a Bánffysta megyei vezetők a választás határnapját április 8-ára, tehát közvetlen husvét előttré tűzték ki, amikor a szentföldi aggastyánok elszélednek a világ minden tájára lábat mosatni.

Hiába fordult a Tagányi-párt táviratilag (válassz fizetve) XIII. Leó római pápához, hogy adjon ki sürgős enciklikát a husvét ünnep s a husvét lábmosások elhalasztása végett; a táviratra válasz nem érkezett. A pápa magatartása Kézdivásárhelyen nagy visszataszítást szült.

De ez még semmi. A Bánffysta érzelmű Rómán kívül összeesküdött a Tagányi-párt ellen mindenki, akinek érdekében áll a megtisztult kormányrendszer és szellem elbuktatása és az anyagi és erkölcsi korrupció regenerálása.

Giron, a nyomorult, saját kezével irt levelet a Kézdivásárhely-kerületi nyelvmestereknek és fogtechnikusoknak. Jaures Párisból a dreyfusard héber választóknak sürgönyözött. Sada Jakkó a környékbeli japán táncosnókat, Leoncavalló pedig a Kézdivásárhelyi zeneszerzőket kapacitálta Tagányiék ellen. Csigerin és Maróczy a sakkisták között tettek egy-egy sakkhuzást; Kuranda Félix a tengerhajózás tisztviselőit mozgósította; sőt leveleket küldött a kerületbe Ferenczi Ida is és az összes Kézdivásárhelyi felolvasónókat Tagányi ellen lázította. Nikita montenegrói fejedelem pedig, ki tudvalevőleg egyik oszlopos tagja a lipótvárosi kaszinónak, vérrel irt leveleket küldött a fekete hegyek közül. A levelek szövege ez:

— Ha uraságod nem szavaz a függetlenségi jelöltre, eltesszük láb alól, darabokra vagdalva, olajban, ecetben. Ha elbujdosik, kiirtjuk az egész családját, gyermekeinek levágjuk haját és körmét. Unokái pedig rabot fognak szülni.

A Tagányi-pártnak több ilyen fenyegető levél került a kezébe. Ezeket be is csatolták a választási jegyzőkönyvhöz.

Igy állván a dolog, Tagányi Sándor, a közbiztonság és a választók testiépsége érdekében kötelességének tartotta, hogy visszalépjen.

Ennek a Bánffy-Ivette Nikita-féle választásnak azonban még alighanem folytatása lesz.

**

Őrizet alá vett táncosnő.

(Mosónő mint magándetektív.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 11.

Festetics Rudolf gróf, a sokat utazott világi, néhány nappal ezelőtt a bíróság elé került, mert egy Woraszik Teréz nevű mosónő magándetektív szolgálataért 765 korona 40 fillért követel tőle per útján.

A gróf, aki néha Európában is tartózkodik, Bécsben egy kafé santán fiatal táncosnőjével viszonyt folytatott. A mint a panaszos mosónő most elmondja, a grófnak kellett utaznia Párisba, de ezt megelőzőleg állítólag megjelent a mosónő lakásán, és ott a táncosnő őrizetével bizta meg, amiért napi 8 koronát ígért.

Ő, t. i. a mosónő megtette a kötelességét buzgalommal és hűséggel és a táncosnőt minden este 11 óráig leste a tánciskola előtt. Ekkor felfedezte, hogy egy ur kíséri. Ez neki „nagyon kevés” volt, és aztán nagy fáradtsággal még egy urat fedezett fel, aki nappal, és később egy harmadik urat, aki a késő estei órákban tett a hölgyikénél látogatásokat. Teljes meglepéssel megírta ezt rögtön a grófnak Párisba, — az azonban a levelet elküldte a táncosnőnek s miután ez a mosónőt becsületsértésért beperelte, még 30 korona pénzbüntetést is kellett fizetnie.

A bécs-lipótvárosi járásbírósa a mosónő panaszát elutasította, mert nem adott hitelt a panaszosnő állításainak. A mosónő fellebbezésére aztán tegnap a bécsi felsőtörvényszék tárgyalta ez ügyben. Gelber Miksa dr., a mosónő ügyvédje, a felajánlott bizonyítékok mellőzése miatt panaszt emelt; a gróf képviselője: Rappaport Ignác dr. határozottan tagadta, hogy a mosónő a táncosnő őrizetére megbízást kapott volna, mert a gróf már korábban szakított a táncosnővel és így magaviselete iránt tovább már nem érdeklődött; hogy a panaszosnőnek mégis odaadta párisi lakcímét, annak az volt az oka, hogy a mosónőnek meg kellett volna keresnie a táncosnő utódját; ennek a megbízásnak nem tett eleget és így nincs joga honoráriumra.

Gelber dr.: Ha ez lett volna a megbízás, akkor küldhette volna a grófnak a fényképe-

Április 13. A magyar szent korona országai vöröskereszt egylete új szent annai fiókjaikak hangversenyével egybekötött táncvigalma (Zimmermann-vendéglő.) — A pécsi iparos dalgyűjtemény táncokkal egybekötött dalestetéje (Heller szálloda.)

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, április 11.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes Magyar aranyárjárdék 4%, Magyar koronajárdék 4%, Magyar arany 4%, Magyar ezüst 4%, Magyar keleti vasul, Magyar földtehermentesítési kötvény, Magyar italmegváltási kötvény, Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény, Magyar nyereménysorsajegy kölcson, Fiszszabályozási és eszgedi kölcson, Osztrák papírjárdék, Osztrák járdék ezüst, Osztrák járdék arany, Koronajárdék, 1890-iki államsorsajegyek, Osztrák-magyar bankrészvény, Magyar hitelbankrészvény, Osztrák hitelbankrészvény, Osztrák-magyar államvasut, 20 frankos arany (Napoleonkor), Német birodalmi márka, London, Paris, 20 márkás arany.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1908. évi október hó 1-től. —

Table with 2 columns: Station and Schedule. Includes ARADROL (Budapest felé indul) and ARADRA (Budapest felé érkezik) with various train types and times for different stations like Erdély felé, Temevár felé, Szeged felé, Brás felé.

Nemzeti színház.

Vasárnap, 1908. évi április hó 12-én:

Bérlőszünet. Bérlőszünet. Délután 3 1/2 órakor, fél órákkal: Tündérlak Magyarhonban. Hirdető népszínmű dalokkal és táncokkal 3 felvonásban. Írta: Szilgetyi Ede.

SZEMÉLYEK:

Table with 3 columns of names. Includes Gróf Vámbási Győre Alajos, Lajos, fia, Mariházi M., Pere c, fia, Somlai A., Laura, leánya, Gazdi A., Etel, leánya, Szilassy J., Gyuri, huszár, Békassy Gy., Marcsa, Öreg bíró, Kántor, Kisbíró, Erzsike, Katicza, Karácsonyi-Németh J., Sarkadi A., Füredi J., Németh J., Klej Margit.

Központ délután 3 óra 15 perc.

Bérlő 177. sz. Páratlan. Este 7 1/2 órakor, rendszeres árákkal:

A model.

Operette 3 felvonásban. Szövegét írta: Leon Viktor és Heide Lajos. Zenéjét szerző: Suppé Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Table with 3 columns of names. Includes Perenzi Sylvia Pajor Agnes, Etella, leánya, Rózsa Lili, Skirio, Tamás, Füredi J., Tanti, festő, Bécsei Gy., Clara, főnök, Juhász S., Martinezza, Niccolo, fia, Coletta, Madril, tiszt, Coquetti, Szilassy J., Szabó József, Singhoffner V., Somlai A., Ungvári V.

Központ este 7 óra 15 perc.

Probst Károly és Társai

francia és angol

női divat különlegességek és Kelengye Áruház

Aradon.

Nagyságos Asszony!

A tavaszi saison kezdetével, női-divat osztályunkat az évad legérdekesebb újodonságaival gazdagítottuk.

Cégünk országszerte ismert hírneve arra készletet, hogy divatdolgokban kellően töltsük be hivatásunkat, miért is úgy a külföldi, vala mint a hazai „Nouveautes” speciálitásaiból egy nagy választékot disponáltunk cégünk részére, mely újodonságok már mind raktárunkon vannak felhalmozva.

Ezék között a divat-kelme, ruha és Blouse selymek, francia Linon, angol sephirek, voil de lámok, fantasticus izlésű batistok a leggazdagabb választékban vannak képviselve.

Confectio osztályunkban: elegáns paletok, sacok, gallérok, ugyszintén eredeti modellek láthatók.

Nagyságos Asszony! Kegyes látogatását kérve, hogy bemutathassuk mind e szép dolgok művészi kivitelét, nemkülönbön felhívjuk szíves figyelmét áraink olcsóságára.

Mintákat vidékre készséggel és bérmentve küldünk.

Mély tisztelettel

885

Probst Károly és Társai.

Bevásárlási telepek:

Páris, Rue de Sentier No. 38. London, 63. Friday-street.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKOZLO ROVATA

A kör helyeszközlő-osztályának helyisége SZABADSÁG-TÉR 7. I. EMELET.

Hivatalos órák:

Délelőtt 11—1 óráig, este 9—10 óráig, vasárnap és ünnepnap d. u. 4—5 óráig. — Tagok úgy a vidékről, mint helybeliek, naponta fölvetetnek.

Az állásközvetítés teljesen ingyenes. A kör tagjai előnyben részesülnek. Levélbeli felvilágosítást csak válaszbélyeg küldése mellett ad a helyeszközlő-osztály.

Keresünk:

Aradi cipő-, férfi- és női divatüzlet részére fiatal segédet.

Vidéki városba idősebb segédet, aki a fűszer- és rőfős-áru szakmában jártassággal bír s a német és román nyelvet érti.

Elsőrendű férfi-szabászati üzlet részére intelligens utazót, ki e szakmában jártassággal bír.

Vidéki férfi-ruha- és férfidivat-áru üzlet részére szak-képzett, jó megjelenésű segédet.

Vidéki rőfős- és vegyeskereskedés részére a román nyelvben jártas segédet.

Vidéki fűszer- és vegyeskereskedés részére fiatal, a román nyelvben jártas segédet.

Ajánlunk:

A vas-áru szakmában teljesen jártas, 34 éves r. kath. segédet, aki a könyvtelvi teendőkből is járatos.

Egyetemi kvalifikációval bíró intell. egyént magán-utkárri, gyári, vagy uradalmi pénztárosnak, vagy valamely vállalat gondnokának, ki ily állásokban már működött. Övédekkel rendelkezik.

Elsőrendű nagykereskedő cégnél sok évi gyakorlati bíró könyvelőt, naponta 1—2 órai irodalmi foglalkozására.

A fűszer- és osemegye áruzakban teljes jártassággal bíró intell. ügyes fiatalembert.

Vett aradi idősebb kereskedőt, írásbeli, könyvelési munkálatokra, vagy üzleti megbízásokra.

A vegyesáru szakban minden igényeknek megfelelő segédeket.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKOZLÓ OSZTÁLYA.

Klein Sándor, Keppich Zsigmond, titkár igazgató.

Cséplő-garnitúra

Cleyton Suttlevorth gyártmány

8-as, csaknem új

jutányosan eladó

Geröcs Benjamin úrnál Aradon, választó-utca 12. sz.

800.000 koronát

meghalad az az összeg, mit Arad évente idegen készítésű cipőért osztráknak, csehnek, morvának elfizet

és mit kap

? azért a pénzért?

Tessék megnézni.

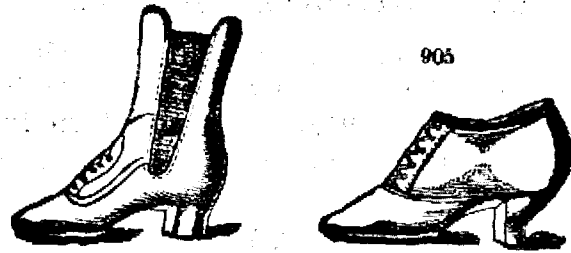

Ilyen lesz, ha egyszer megázott, a boffi cipő, más szóval a bécsi rongy.

És a magyar cipész tengődik, munka nélkül. Ezmélj magyar társadalom! Ha cipőt vásárolsz, gondoldj magyar véreidre, kiknek, mert nincsen munkájok, nincs kegyerök sem.

Ha cipő kell, rendeljen magyar iparosnál!

A magyar cipésznél ilyen cipőt kaphat!

Ha pedig kész cipőt szokott vásárolni, vásároljon az

ARADI CZIPÉSZEK TERMELŐ SZÖVETKEZETÉNél,

Templom-utca, (Minorita-palota.)

Fiók-üzlet: Boros Béni-tér (Dengl-ház.)

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Április 11. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli súlyban 124—8 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 133—4 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 132—3 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 151—2 fillérig.

Szorbias: Nehéz páronként 280 kilogramm felüli súlyban 130—1 fillérig, közép páronként 240—280 kilogramm súlyban 126—8 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 122—4 fillérig.

Az „Első magyar általános biztosító társaság“-nál 12.000 koronára biztosított, de ennél is többet ért épületeim leégvén, azokért csakis 2166 koronát kaptam tüzkártérítésül. — Ugyanezen pompás társaságnál életbiztosításom is van: mit remélhetnek utódaim?
Arad, 1903. február hó 15.
Paulik Pál.

Ajánlunk ipar és háztartási célokra
rostált darabos 111

bükk faszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér;
bérméntve, házhoz szállítva,
kétszer mosott, valódi porosz

kovács-kőszenet,

100 kiló 4 korona 40 fillér;
elsőrendű szagtalan

fűtő kőszenet

100 kiló 3 korona 40 fillér;
ugyszinte darabos

légszesz pirszenet (koks.)

100 kiló 4 korona 20 fillér.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása
végett fél napi időt kérünk.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

Husvétii ünnepekre.

IMAKÖNYVEK

Katholikusoknak:

Hoek János imakönyve bőrkötésben 5,
6 és 10 korona.

Albach: Szent Hangzatok 6 és 10 korona.

Tárkányi: Vezéresillag 7 és 10 korona.

Reformátusoknak:

Tompa: Olajág 5 korona.

Szász: Buzgóság könyve 7 korona.

Zsoltárok: 1.20 koronától 10 koronáig.

Kapható:

Ingusz I. és fia

könyvkereskedésében Aradon.

Prágai és brassói

friss

s o n k á k,

főzve és nyersen.

Szardiniák,

pácolt és marinált

— **h a l a k.** —

Legjobb Ementali, Gorgon-
sola, Eudani, Imperial, Rou-
madour, Cammembert

Sajtok

Pezsgőborok,

magyar és francia

Cognacok,

összes csemege áruk

friss tea-vaj

kitünő szebeni

Szalámi

legjobb kávék

legolcsóbb áron, pontos és gyors
kiszolgálás mellett ajánlja

Dürr Gusztáv

fűszer, csemege, tea, rum és
Pezsgőbor kereskedő.

— **A R A D** —

Telefon 118 szám 891

a városházzal szemben,

motoros kocsik megállóhely.

A jelenleg

Deutsch Testvérek

divatáru cég által bérben levő

üzlethelyiség

Szabadság-téren 899

emelettel vagy anélkül is, 1903. szept. 1-től

kiadó.

Bővebbet ugyanott.

Most jelent meg

GÁSPÁR FERENC

(a Negyvenezer mértföld kitünő tollu szer-
zőjétől)

Hét év a tengeren.

Ezen kitünő eredeti magyar munka 17
—18 füzetben jelenik meg. Füzetenként 60
fillérért megrendelhető

Aradon:

INGUSZ I. és FIA

könyvkereskedésében.

Városi és megyei telefon: 517.

PÖSTYÉN:

Kénes iszapfürdők. Budapesttől 4 óra.

Köszvény-, csusz-, ischias-, exsudatok-nál

orvosilag első helyen ajánlva.

Tessék prospektust kérni. Fürdőigazgatóság.

Kiadó nagy műhely

Boros Beni-tér 2. sz. házukban egy 12
méter hosszú, 5 mtr. széles

világos nagy műhely

lakással, esetleg lakás nélkül

— **kiadó.** —

Értekezhetni a tulajdonos Kneffel Ká-
roly és fia vaskereskedő czégnél Aradon.

Borbás Lajos,

szobafestő és mázoló,

Arad, Weitzer János (volt Templom-utca 12.)

Ajánlja magát a nagyérdemű helybéli és vidéki kö-
zönség figyelmébe mindennemű szobafestő és mázolási
munkák elkészítésére, u. m.: orozást és lényezet a
leggyorsabbtól a legdíszesebb kivitelig jutányos
árak mellett.

Szolid, pontos és lelkiismeretes munkák
elkészítéséről a t. háztulajdonos és lakásbérlet bizto-
sítottatnak. 358

Nagy

üzlethelyiség,

Szabadság-tér 15. sz. a.

házban f. évi május hó 1-től

kiadó.

Bővebbet Weisz Mór és fiainál.

Husvétra

mindenki új ruhát szeretne olcsón.

REINER S. SÁNDOR nagy áruháza

Arad, Hunyadi- (Fekete kutya) utca 2. szám

Budapesten és Bécsben oly bámulatos olcsó árban vásárolt szöveteket, kézműárakat, valamint csipkéket, szalagokat és más díszítéseket, hogy már pár koronával is mindenki kielégítheti legkedvesebb óhaját.

559

Husvéti öntöző vizek,

valamint

a legfinomabb francia, angol és amerikai és német illatszerek nagy választékban kimérve egy deka 22 krajczár.

3-szorosan töményített esenciák:

Acacia	Gyöngyvirág	Peau d'Espagne
Reseda	Szegfű	Spriny flower
Ibolya	Orgona	Jocey club
Narancsvirág	Heliotrop	Almavirág

Pompás tojás festékek

ragyogó színekben

Kapható:

909

Rozsnyay Mátvás gyógyszer-tárában.

Arad, Szabadság-tér.

Somatose

oldható husehérvnye a his tápanyagát tartalmazza (tojás fehérnye és só) majdnem izetlen könnyen oldható por alakban

a lehető legjobb

erősítő szer

gyenge, a táplálkozásban visszamaradt egyéneknek, - mellbetegeknek, - idegbetegeknek, - gyomorbetegeknek, - gyermekgyásosoknak, angol korban szenvedő gyermekeknek gyógyulónak

Vas-Somatose

alakjában pedig különösen

Sápkorban

szendőknek orrossalag ajánlva.

Somatose nagy mértékben emeli az évdégyat.

Kapható minden gyógyszer-tárban és drogeriában

csak eredeti csomagolásban valódi.

BERGER-féle GYÓGY-

KÁTRÁNY-SZAPPAN

orvosi tekintélyek által ajánlva, Európa legtöbb államában nagy sikerrel alkalmaztatik

mindennemű bőrkétegek

ellen, nevezetesen idült pikkely-sömör, koszorú elősdi kitégek, urcsin-tón, orr-rezesség, ótvár, fagydag, lábizzadás, fej- és szakállkorpa ellen. A Berger-féle kátrány-szappan tartalmazza a fa-kátrány-nak 40 %-át és minden egyéb, a kereskedelemben előforduló kátrány-szappanoktól lényegesen különbözik. Külön bőrbetegségeknek sikeresen alkalmaztatik a kátrány-szappan helyett a

Berger-féle gyógy-kátrány-kőnszappan.

A ryonebb kátrány-szappan

az **arcbőr tisztáltozó**

eltávolítására, a gyermekneknek valamennyi fejlődési ellen felet mulhatlan bőrtelítelő, mozgó és fűdő-szappan mindennapi használatul szolgál.

Berger-féle glicerin-kátrány-szappan

35% glicerin tartalommal és inon illattal. Az minden lejjel használa stálással együtt 35 kr.

A többi Berger-féle szappanokból különösen kiemelendő

Kemec-szappan a bőr finomítására, **borax-szappan** pattanások ellen, **carbol-szappan** a bőr simítására bimbőhelyeknél és mint fertőtlenítő szappan Berger-féle **fenyő fűdő-szappan** és **fenyő-piper-szappan**, Berger-féle **gyermek-szappan** - **songe** kor részére (25 kr.)

Berger-féle Potrosulfid-szappan

rossz orr, kiülés, bőrvizkeletesség és arcvörösség ellen (75 kr.), **szepitő szappan** igen hatható.

Berger-féle kőnes tejszappan

mitomer és arctisztáltozó ellen. **Fauzin-szappan** lábizzadás és hájkih. ellen.

Berger-féle fog-paszta tubuszokban

1. sz. rendez fogaknak, 2. sz. dohanyosoknak. Ara 30 kr., a legjobb fogtisztító szer. A többi Berger-féle szappanokat illetőleg utalunk a röpiratokra. Arany érem a párisi kiállításán 1900.

Tévedés vezetés elkerülése végett mindig a valódi rég bevált Berger-féle szappanok kérendők, az itt leírtakot védjegyre tessék ügyelni és - miután számos hatástalan utazás létezik - minden valódi Berger-féle szappan címkeje, valódiságuk egy további jelölés az itt leírtakot cégjelölésével.

1887. évben nyolc évvel a múltban viselt.

Budapesten nagyban és kicsinyben kapható: Tóth József gyógyszer-tárban Király-utca,

Raktár Aradon: Gutori Földes Kelemen és Rozsnyay Mátvás gyógyszerész uraknál, és kapható az összes hazai gyógyszer-tárakban. 811

Amerikai szabadalmazott ablakredőnyök

önműködő szerkezettel

Tartósságáért kezeskedünk.

Czelszerűsége, olcsósága, tisztasága és kényelmességénél fogva felülmulhatatlan. A rudak önműködése által az eddig előfordult kellemetlenségek, mint: egyoldalú felhuzás, a zsinórok összegömbölyödése vagy azok elszakítása teljesen ki van zárva.

A redőny tetszés szerinti magasságban megáll, mindenkor feszesen és simán gördül fel, ami a szövet tartósságára nézve igen előnyös.

903

Az amerikai redőnyök bármily ablaknál alkalmazhatók, a zár be- vagy kiakasztása felette egyszerű és percnyi idő alatt eszközölhető. Árak nagyság szerint, 1 forint 80 krajcártól 3 forintig.

Teke, báb és golyó.

Zimmermann és Eisele

a „Zöld papagáj“-hoz ARADON Templom-utca sarkán.

Telefon szám 275.

Telefon szám 275.

Telefon szám 275.

Szalm Kalapok.

Kedvező alkalom olcsó és jó birtok vételhez.

Birtok eladás.

Egy nemesi birtok Biharmegyében, Nagyváradhoz közel 7609 hold, melyből fele szántó, másik fele erdő, legelő és kaszáló.

Egy emeletes uri lak 24 szobával, hozzátartozó cseléd-lakkal, szép gazdasági épületekkel, nagy fundus instructussal és minden hozzátartozóval örök áron eladó 750.000 frtér! 400.009 frt átvehető teher olcsó kamat mellett törlesztésre.

Egy nemesi birtok Biharmegyében közel Nagyváradhoz 16000 cat. hold egy tagban elsőrendű föld, szép uri lakkal, gazdasági épületekkel. Ára 420.000 frt.

Készpénz fele szükségeltetik, a másik fele maradhat törlesztésre. A birtok bérbe van adva jelenleg, 17,000 frtért és összes adót, javításokat bérlő fizeti.

Egy nemesi birtok Bánátban, Temesvár közelében 3600 cat. hold egy tagban, szép uri lakkal, gazd. épületekkel 3000 hold szántó, a többi kaszáló és legelő egy darab erdő. Ezen birtokot jelenleg maga a tulajdonos műveli. A birtok vízmentes, vasuti állomással bir. Ára 300 frt holdankint mindenestől. Vételhez fele készpénz kell, a fele maradhat törlesztésre.

Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, hogy Arad közelében igen jó kisebb birtokok vannak nálam eladásra előjegyezve és igen jutányos árban kaphatók.

Ház eladás.

Nagy bérházak, üzlethelyiségekkel lakásokkal, modern berendezéssel, fürdőszobákkal, villanyvilágítással, stb. jutányos árban vehetők és megjegyzendő, hogy ezen házak bármelyike 6—7% kamatot tisztán meghoz, a mit be is lehet bizonyítani.

Ezen házak több évig adómentesek.

Továbbá ajánlhatok 3—4 uri házat, melyek 6—10 szobás lakással birnak, a legmodernebb és legelegánsabb stylus szerint épültek, fürdőszobával, villanyvilágítással, parketirozva, stb. szép udvarral és kerttel.

Jutányos árban adatkak el, jó fizetési feltételek mellett.

Vannak kisebb modern házak is kerttel, lakásokkal s minden hozzátartozóval, megvehető 4—6000 frtért és 7—8000 frtért, kedvező fizetési feltételek mellett.

Annál is ajánlatosabb egy ily vétel, mert sokkal többet jövedelmez a pénz, mint a takaréokban és a mellett biztos, nem sikkasztja senki el.

Bővebb felvilágosítást nyújt:

Rosenberg Károly,

Eötvös-utca 12 sz.

899

Szép fogak!
csakis

DENTOLIN

fog creme
használatát által nyerhetők.

Egyszeri használat után mindenki megkedveli.
Egy tubus 50 fillér.

Legjobb bevásárlási helye
mindennemű

**illatszerek,
szappanok,
fogkefék,
fogporok,
fogpaszták,
szájvizek,
hőlgyporok,
arczcremek,
arczvizek,
hajszeszek,
szivacsoknak.**

A legmegbízhatóbb minőségekben
mindennemű

ORVOS-SEBÉSZI

és

SZÜLÉSZETI

kötszerek.

LEGOCSÓBB ÁRAKI

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése ARADON.

**Gurahanczi
műmárvány-gyárban**

két jó házból való

**fiu tanoncznak
felvétetik.**

Jelentkezhetni a cementgyárban.

500 forintot

fizetek annak, aki **Bartilla** fogvizének használatát mellett, üvege **35 kr.**, valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzlök. (Csomagolásért külön 10 kr.) **Bartilla A. örökösai,** (E. Winkler) **Wien,** 19/1 Sommer-gasse 1. Kapható **Aradon: Ring Lajos** Asztalos Sándor-utca 1. sz. **G. Földes Kelemen,** Deák Ferencz-utca 11. sz. gyógyszerárakban, és **Krausz Elemér és Társai** drogueriájában, Andrássy-tér. — Kérjük mindenütt határozottan **Bartilla-féle** fogvizet. Hamisítványok feljelentői **161** díjaztatnak. 129

Vendéglős urak

figyelmébe ajánlom saját készítményű Lignum sanctum

teke golyókat
és

teke bábokat,

a legolcsóbb árért számítva. (Nagy készlet).

Tisztelettel

Havetits János

esztorgályos

Arad, József főherceg-ut 8. sz. **Dr. Pozsgai Lajos** fő orvos házában. 840

Eladó

50 éve tenálló élénk forgalmu vendéglő!

mely áll: nyári helyiség, befásított nagy udvar, szalelti és tekepályával, téli helyiség 3 szobából, lakás 2 szoba, konyha, éléskamara, nagy borpinczéből, szilárdan épült jó karban levő ház, betegség miatt

örök áron eladó.

Bővebbet özv. **Knapp Károlyné** tulajdonosnénál, **Fáczán-utca 7. szám.** 911

„Kispipa“ vendéglő

Salacz-utca 3. sz.

A husvéti ünnepek alkalmából a bajor kir. udvari sörfőzőház gyártmánya, a világhírű

Müncheni Hofbräu

sör

a két ünnepen át friss csapolásban kapható.

Tisztelettel

Szabó Kálmán,

vendéglős.

912

Végh István

épület és disz-mű-bádogos

Aradon, Boros Beni-tér 10.
(Nádor-utca sarkán.)

Elvállal mindennemű ornament épület bádogos és templom-tornyok fedését, továbbá vízvezeték munkálatokat, fürdőszobák felszerelését, konyha berendezéseket, u. m. oloset és csőrepedés javításokat, ugy helyben, mint vidéken a legjutányosabb árak mellett, pontos és gyors kivitelben. 573

Árverési hirdetés.

A csálai állami szőlőtelep gazdasága felesleges tengeri és árpa készletének eladására árverést nyitok.

Az árverés f. hó 21-én d. e. 9 órakor magán a telepen (Arad mellett) tartatik meg.

Az árverés tárgyát 650 mázsa tengeri és 50 mm. árpa képezi s annak vételére 10% bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok is elfogadhatnak és részlet ajánlatok is tehetők.

Kosinsky, s. k.
igazgató.

380.

M. kir. államv. üsletv. Aradon.

3885—1903. I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Szolnok állomásán levő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdetik.

A bérlet 1903. évi szeptember hó 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számított 5 éven át vagyis 1908. évi augusztus hó 31-ig.

A bérleti feltételek a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a szolnoki pályavendéglő bérletére” feliratu borítékba zárt ajánlatok lepecsételve folyó évi április hó 15-én déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség általános (I.) osztályánál nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 400 azaz négyszáz korona készpénzben, vagy állami letétre alkalmas érték-papírokban legkésőbb folyó évi április hó 14-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Az ajánlatok feletti döntés a pályázati határidő utáni 4 hét alatt várható, míg a bánatpénzek a döntés utáni 8 napou belül fognak a letétjegy beszolgáltatása ellenében kifizeltetni.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadhatnak el.

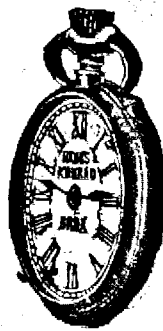
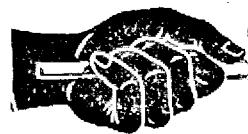
Ezen feltételektől eltérő, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Aradon, 1903. évi márczius hó 10-én.

M. kir. államv. aradi üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjazatik.)

Kérje

ingyen és bérmentve

illusztrált árjegyzékemet, mely több mint 500 ábrát tartalmaz

órák, arany-, ezüst-árukról és zenemű-cikkekről.

KONRÁD JÁNOS

Óragyáros és kiviteli ház Brűx 276. sz.

(Csehország.)

5721

Nagyszebeni Földhitelintézet.

A legelőnyösebb feltételek mellett engedélyezünk jelzálogkölcsonőket

30%, 38, 40% és 50 évi visszafizetésre (amortisátóra) fél éves részletekben, melyekben egy a kamat, mint a tőke törlesztése befoglaltatik.

A kölcsönök készpénzben a záloglevelek teljes névértékben fizetnek ki.

A kölcsönök közvetítését eszközli megbízottunk

Szücs F. Vilmos Aradon,

ki is mindennemű felvilágosítással szolgál.

Nagyszebeni Földhitelintézet.

Hivatkozva a fenti hirdetésre, kérem a t. jelzálog kölcsönt kereső közönséget, hogy úgy mint eddig, továbbra is bizalommal forduljon ügyeivel hozzám, elvtem mindenkor a közönség szolid kiszolgálása volt s marad is.

A bekebelezési költségeket kívánatra előlegezem, díjazásom utólagos.

Tisztelettel

SZÜCS F. VILMOS

Ingatlan és földhitel kölcsönintézet

38

Arad, Boros Beni-tér 22. sz. (Spielmann-ház) I. emelet.

Városi és megyei telefonon 509.

Husvétii öntözésre

Kölni viz Rózsa viz, valamint

alkalmas husvétii ajándék dobozok, és finom illatszerek nagy választékban, u. m.:

Alkinson, Calgute, Gellé széres, Roger et Gallet, Guerlain, Honbigart, Piver, Rigaud, Violet, Crown Perfumery, Pineud, Kiehlhauser, Lohse Dralle, Moason, Mülhers, Gonell, Boyley, ect.

Legfinomabb virág-illatok

kimérve

1 deka 22 kr.

1 deka 22 kr.

Nagy választékban kapható:

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertárában

Arad, Szabadság-tér.

Váradai János

Órás, Arad Hunyady ezelőtt Fekete kutya-utca (a Hunyady kávéházzal szemben.)

Elad, vesz és szakszerűen javít mindenféle órákat, végez e szakmába vágó műveleteket pontosan 2 évi jótállás mellett.

Raktáron tartok mindennemű aranyeműt, veszek tört aranyat és ezüstöt. 699

M. kir. államv. budapest-jobbparti üsletv.

9051—1903. III. szhoz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Ujvidék állomásán levő pályavendéglő bérletére 1903. évi október hó 1-től számítandó öt évi időtartama, azaz 1908. évi szeptember hó 30-ig leendő bérbeadása iránt ezenel nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk.

Az 1 korona bélyeggel és „Ajánlat a magy. kir. államvasutak Ujvidék állomásán levő vendéglői üzletnek bérbevételére a 3061. számhoz” felirattal ellátott, borítékba zárt és lepecsételt, nemkülönben a kellő okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány, iparengedély, honossági igazolvány stb.) felszerelt ajánlatok 1903. évi május hó 6-ának déli 12 órájáig a magy. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőség titkári hivatalához (Budapest, Külső kerepesi-ut 8. ház) posta útján térti vevény mellett nyújtandók be.

Bánatpénz fejében pedig 400, azaz Négyszáz korona készpénzben, vagy állami letétre alkalmas érték-papírokban nevezett üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1903. évi május hó 5-ének déli 12 óráig leteendő. Takaréknemű betétkönyv bánatpénzben nem tehető le. Értékpapírok a budapesti, illetőleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, tizennégy napnál nem régebb árfolyam szerinti értékben de legfeljebb csak névértékben fognak számíttatni. A bánatpénz letételét bizonyító pénztári letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek ezen üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (Budapest, Külső kerepesi-ut 8. ház, I. emelet 38. ajtó) vagy a budapest-jobbparti (keleti pályaudvar) győri és szabadkai forgalmi főnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik és azokat magukra nézve kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A m. kir. államvasutak fenntartják maguknak a jogot, hogy az ajánlattevők közül — tekintet nélkül a felajánlott bérre — szabadon választhassanak.

Tájékoztatásul megjegyezzük, hogy a vendéglős lakásaul szolgáló két lakószoba, egy cseléd-, egy pinceszoba, konyha és mellékhelyiségeknek, továbbá az I—II-ik oszt. étterem és tálalónak fűtéséről és világításáról bérlő tartozik gondoskodni, míg a III. oszt. váróterem és étterem fűtése és világítása felelő részben a bérbeadó vasut, fele részben pedig a bérlő által fog eszközöztetni.

Budapest, 1903. évi márczius hó 21-én.

Az Üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjazatik.)

NEUMANN M.

férfi-, nő- és gyermek-ruha telepe

ARADON,

Andrássy-tér, a Fehér Kereszttel szemben.

csász. és kir. udvari szállító

Dusan felszerelt raktár az elősmert legjobb minőségű készárúban.

1508

Mérték szerinti megrendelések kifogástalan kivitelben készítettnek.

Szabott árak.

Alapított 1845.

Telefon szám 457.

Szabott árak.

A legnaggyobb Választék

(ezer és ezer darab).

Hétfőn reggel

az Áruház

5 órakor

nyilik!

Husvétí Öntözők
Husvétí Parfümök
Husvétí Tojások
Husvétí Nyulak
Husvétí Bárányok

Hétfőn reggel

az Áruház

5 órakor

nyilik!

Porter Vilmos Nagy Áruháza

Arad, Szabadság-tér!

STERN M. A.

Arad és vidéke legnagyobb kizárólagos

női-felöltő áruháza.

Nagy választék a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Ujdonságok naponta érkeznek.

ALAPITTATOTT 1875.

TELEFON 233.